Rapportage
Schoolkeuze aan de Maas

Datum: Februari 2019

Auteurs: Tomislav Tudjman, Risbo
Mariëtte Lusse, Hogeschool Rotterdam
Guido Walraven, Hogeschool Inholland
Bruno Emans, CED-Groep

In opdracht van de gemeente Rotterdam

mmv Souad el Bouchihati
Charlotte Konings
Laurinde Koster
Judith Logger
Birol Ona
Eline van Ossevoort
Liesbeth van der Ree
Luuk van Schie
En studenten van Hogeschool Rotterdam en Hogeschool Inholland

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting 4

1. Inleiding 8

2. Schoolkeuzemotieven ouders voor een basisschool 16

3. Schoolkeuzemotieven voor voortgezet onderwijs 24

4. Conclusies 36

Literatuur 41

Bijlage I. Focusgroepen 42

Bijlage II. Vragenlijsten 55

Managementsamenvatting

De gemeente Rotterdam heeft laten onderzoeken welke schoolkeuzemotieven en -behoeften er zijn onder Rotterdamse ouders en (vo-)leerlingen. Zij wilde inzicht krijgen of het onderwijsaanbod in de buurt voldoet aan de wensen van ouders en leerlingen die daar wonen en in wat ouders er toe beweegt om voor een school te kiezen buiten hun eigen woongebied (voor het primair onderwijs buiten de wijk, voor het voortgezet onderwijs op Noord of op Zuid). Daarnaast wil de gemeente Rotterdam inzicht in de behoeften van ouders aan specifieke schoolprofielen/concepten in de toekomst. Deze informatie en inzichten wil de gemeente Rotterdam gebruiken om ambities te formuleren voor het toekomstige Rotterdamse onderwijsaanbod.
De gemeente heeft het onderzoek gegund aan de Kenniswerkplaats Rotterdams Talent.
Op basis van een korte nadere literatuurverkenning en de onderwijskaart zijn in overleg met de gemeente zeven scholen geselecteerd. Drie basisscholen en vier scholen voor voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn ook twee vve-locaties geselecteerd om ouders te vragen die nog voor de keuze staan om een basisschool te kiezen.
Ouders en leerlingen hebben enquêtes ingevuld over hun schoolkeuzemotieven voor een basisschool dan wel voor een voortgezet onderwijsinstelling. Verder zijn er aanvullend verdiepende focusgroepen gehouden om meer zicht te krijgen op de argumentatie van ouders en leerlingen achter de benoemde motieven.

De centrale vraag die wij in het onderzoeksproject hebben beantwoord, luidt als volgt:

Welke motieven spelen bij Rotterdamse ouders met verschillende achtergrondkenmerken een rol bij de keuze voor een school in het basisonderwijs en voor ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs?

Een algemene conclusie is, dat schoolkeuzemotieven van ouders in Rotterdam in grote lijnen overeenkomt met de schoolkeuzemotieven van ouders in Nederland. De *kwaliteit, sfeer* en *veiligheid van de school* zijn belangrijke motieven om een school te kiezen, ook in Rotterdam. De *nabijheid* van de school en *samenstelling van de schoolpopulatie* spelen wel een rol in het keuzeproces, maar zijn uiteindelijk niet de belangrijke reden om een school te kiezen. In de focusgroepgesprekken met ouders blijkt wel dat zij naar deze aspecten kijken bij het kiezen van een school.
In het voortgezet onderwijs noemen jongeren naast *kwaliteit, sfeer* en *veiligheid* ook de *aanwezige schoolniveaus* als belangrijke reden om voor een school te kiezen.

De onderstaande deelvragen geven een nadere duiding aan schoolkeuzemotieven.

1. Wat is in het primair onderwijs de reden voor ouders om te kiezen voor een school buiten de wijk?

We hebben weinig ouders gevonden die een school hebben gekozen buiten hun eigen wijk. We hebben de indruk dat de meeste ouders voor een school uit de buurt kiezen en dat dit aanbod voldoende aansluit op hun wensen, aangezien alle geënquêteerde ouders (zeer) tevreden zijn met hun keuze. In ieder geval kiezen deze ouders voor een school met *kwaliteit*, *specifieke onderwijsconcepten* en *veiligheid van de school.* Daarnaast is ook *sfeer* van belang. Het gaat dan om zaken als je welkom voelen en vriendelijk ontvangen worden (vergelijk Lusse, 2013).

Met name ouders waarvan de kinderen al op een basisschool zitten geven aan dat *specifieke onderwijsconcepten* een rol hebben gespeeld wanneer zij voor een basisschool hebben gekozen die wat verder weg zit. Ouders geven dan aan dat het in dat geval gaat om scholen met een duidelijk cultuurprofiel, een muziekprofiel of een sportprofiel. Het gaat hier vooral om ouders met een Nederlandse achtergrond. Ouders met een migrantenachtergrond kiezen vrijwel altijd voor een school in de buurt. Dit correspondeert met wat we in de literatuur tegenkomen, de pedagogische richting kan voor ouders aanleiding zijn om voor een bepaalde school te kiezen (Allen, Bijlsma, Borghans & Poulissen, 2016-1) Dat geldt uiteraard ook voor een conceptvoorkeur, zoals Montessori of Jenaplan. Uit Amsterdams onderzoek (Ten Broeke et al., 2004), blijkt echter dat schooltype / pedagogische richting van de school voor de meeste ouders niet doorslaggevend is om hun kind in een andere buurt op school te doen. Datzelfde geldt voor *schoolkosten:* ouders die het zich kunnen veroorloven betalen die als er voldoende tegenover staat. Ouders die dat niet kunnen betalen nemen die scholen niet mee in hun afweging (ook al zijn er allerlei kwijtscheldings- of kortingsregelingen en verschillen de meeste scholen niet veel van elkaar in wat zij in rekening brengen voor ouderkosten).

2. Wat is in het voortgezet onderwijs de reden voor ouders en leerlingen om te kiezen voor een school buiten hun woongebied (Noord of Zuid) of buiten Rotterdam?

Het aantal ouders die een school buiten de wijk heeft gekozen is klein, maar zij gaan voor kwaliteit, sfeer, en/of een specifiek onderwijsconcept.
Leerlingen noemen met name de *sfeer van de school, kwaliteit van de school* en/of de *veiligheid van de school* voor hun keuze een school verder weg te kiezen. Daarnaast kijken jongeren naar de beschikbare onderwijsniveaus. Scholen waarin ze opwaarts kunnen stromen, zijn in trek.
In de focusgroepen werd het belang van *onderwijscultuur* en *specifieke onderwijsconcepten* (te weten verrijkende activiteiten, specifiek roosteruren en (t)huiswerkvrij onderwijs) genoemd om voor een bepaalde voortgezet onderwijsschool te kiezen buiten de eigen wijk of het *niet* vinden van een specifiek gewenst onderwijsconcept *in de buurt*.

3. Wat is de behoefte van de ouders en wat geeft de doorslag bij hun schoolkeuze?

We kunnen stellen dat basismotieven voor ouders en leerlingen bij de keuze voor een basis- of voortgezet onderwijsinstelling de *kwaliteit, sfeer* en *veiligheid* zijn. Die dient op elke school in orde te zijn. *Onderwijscultuur* en *specifieke onderwijsconcepten* zijn motieven die vervolgens daarna volgen: ouders die op zoek zijn naar een bepaald type onderwijsvorm, wijze van lesgeven en/of verrijkende activiteiten.
Verder wordt nabijheid en hoe de schoolpopulatie zich tot de populatie in de wijk verhoudt, meegewogen, maar minder prangend dan de eerder genoemde motieven.
Daarnaast geldt voor de jongeren die een vo-school kiezen dan de *aanwezige schoolniveaus* ook als belangrijk motief.
Opmerkelijk genoeg komt het kiezen voor een bepaalde pedagogische richting niet naar voren als zwaarwegend motief.
Concluderend kunnen we stellen dat ouders *meerdere aspecten* meewegen in hun keuzeproces. *Kwaliteit* staat bovenaan, maar als een school een afstandelijke sfeer kent, een eenzijdige ontwikkelingsrichting kiest of geen leerlingpopulatie kent die de diversiteit van de stad weerspiegelt, dan kiezen zij daar uiteindelijk *niet* voor.

4. Hoe kunnen de ouders en de leerlingen (vo) verleid worden wel te kiezen voor een school in de buurt?

Van belang is dat ouders en leerlingen zich met name door open dagen laten informeren over de school. Dit is dan ook het (enige) moment om de school in een goed daglicht te stellen. De indruk van die dag is bepalend voor hun keuze. Zij letten op de volgende motieven:

- Kwaliteit van de school
- Sfeer van de school
- Veiligheid van de school
- Samenstelling leerlingpopulatie
- Specifieke onderwijsconcepten
- Beschikbare schoolniveaus (wat betreft de kijk van leerlingen richting vo)
- Onderwijscultuur (wat betreft de kijk van ouders richting vo)

Op zichzelf biedt dit lijstje aanknopingspunten voor actie. Daarbij is het goed om te bedenken dat het hier niet gaat om een rationele actor die alle beschikbare informatie koel afweegt want ouders en oudere leerlingen gaan vaak veel implicieter te werk bij het kiezen van een school (dan vaak wordt gedacht) en ook als hen wordt gevraagd motieven te expliciteren dan zijn zij zich ervan bewust dat je pragmatische afwegingen moet maken. Wanneer je bij een open dag het gevoel hebt je 'direct thuis te voelen' op een school of wanneer je een goed idee of gevoel hebt bij de 'kwaliteit van het onderwijs' dan vormt dat waarschijnlijk de basis voor je keuze en voeg je andere aspecten van je keuze daar zo aan toe dat je voor jezelf een aanvaardbaar rond verhaal krijgt. Dat blijkt uit onze gesprekken met ouders dat zij best moeite deden om achter de kwaliteit (uitstroomniveau) van de scholen te komen en zij wisten scholen in de buurt te noemen van een hogere kwaliteit dan de school waar zij uiteindelijk hun kind hebben ingeschreven. Hoe belangrijk ouders kwaliteit ook zeggen te vinden, puntje bij paaltje gaven deze ouders de voorkeur aan de sfeer, aandacht voor hun kind, de brede ontwikkeling van hun kind (concepten) en de gemixte populatie. In het licht van hoe scholen met name in Zuid zich zouden moeten profileren is dit een belangrijke discussie.
Het maakt de ruimte om motieven voor schoolkeuze doelgericht te beïnvloeden wel kleiner. De vooronderstellingen onder beleid gericht op keuzemotieven kunnen dus niet uitgaan van een rationele actor model maar moeten uitgaan van een meer praktisch plaatje.

5. Aan welke onderwijsconcepten en -profielen hebben ouders in het primair en voortgezet onderwijs en leerlingen in het voortgezet onderwijs in de toekomst behoefte? Welke verschillen zijn daarbij te zien tussen verschillende groepen ouders op basis van achtergrondkenmerken?

Op basis van onze verkennende studie kunnen we concluderen dat elke bevraagde ouder behoefte heeft aan scholen waar de kwaliteit op orde is, de veiligheid gegarandeerd is en een goede sfeer heerst. Specifieker gesteld lijken ouders en leerlingen in de toekomst behoefte te hebben aan scholen waar:

- de uitstroomkwaliteit goed is en leerlingen goed gesteund worden met leren;
- leerlingen de gelegenheid krijgen zich ook op sociaal, sportief en cultureel vlak te ontwikkelen;
- een leerlingenpopulatie is die de samenleving goed weerspiegelt.

Daarbij geldt voor hoogopgeleide ouders dat wanneer het om onderwijsprofielen en specifiek onderwijsconcepten gaat, zij daar extra op letten (profielen gericht op samenwerken, cultuur, sport etc.) Voor laagopgeleide ouders is dit afgaande op onze respondenten minder van belang, zij kijken meer naar onderwijscultuur, zoals discipline, duidelijkheid, begeleiding etc.

6. Kunnen er op basis van achtergrondkenmerken van ouders en leerlingen profielen opgesteld worden waarin duidelijk wordt aan welke onderwijsconcepten en -profielen een bepaalde groep ouders behoefte heeft?
    a. Welke ouderprofielen kunnen op basis van achtergrondkenmerken van ouders in het primair onderwijs opgesteld worden?
    b. Welke ouder- en leerlingprofielen kunnen op basis van achtergrondkenmerken van ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs opgesteld worden?

Nee, in de basis willen ouders hetzelfde: goede *kwaliteit*, goede *sfeer*, *veiligheid* en meestal een *leerlingpopulatie* die een afspiegeling is van de nabije omgeving. Daarnaast letten ouders op *onderwijscultuur* en *specifieke onderwijsconcepten.* Zij kijken daar wel verschillend naar, afhankelijk van opleidingsniveau, culturele of religieuze achtergrond, etc. Voor de ene ouder is de cultuur van samenwerking, ontwikkeling en begeleiding van belang. De ander kijkt naar een bepaald onderwijsconcept: sport, taal, theater, cultuur, etc. Weer anderen lijken zich meer op een bepaalde onderwijsstijl te focussen: discipline en strengheid.

Dit onderzoek biedt hiermee handreikingen om tot een Rotterdamse aanpak te komen die recht doet aan wensen van ouders en leerlingen en toekomstbestendig is wat betreft onderwijsprofielen en onderwijsconcepten.

1. Inleiding

Uit de Onderwijskaart van Rotterdam[1] blijkt dat het onderwijsaanbod op Noord veel gevarieerder is dan op Zuid. Daarnaast blijkt dat een derde van de leerlingen uit het voortgezet onderwijs (vo) die in Rotterdam Zuid wonen niet op Zuid naar school gaat. De vraag is wat hieraan ten grondslag ligt. De gemeente heeft daarover een aantal vooronderstellingen geformuleerd. Uit de Onderwijskaart blijkt ook dat er in het primair onderwijs (po) minder variatie is in het aanbod dan er aanwezig is in de oude stadswijken in zowel Noord als Zuid[2]. Hier is het aanbod nog grotendeels gericht op kinderen van laag opgeleide ouders. Wanneer er vanuit gegaan wordt dat de meeste ouders in principe willen dat hun kinderen in de buurt naar school gaan, mist er mogelijk aanbod in de binnenstad en Park 16Hoven en is er voor ouders en leerlingen (mogelijk) te weinig om uit te kiezen in de stadswijken rond het centrum en op Zuid.

Gezien deze situatie wil de gemeente Rotterdam laten onderzoeken wat schoolkeuzemotieven en -behoeften zijn van Rotterdamse ouders en (vo-)leerlingen. Met deze opdracht wil zij inzicht krijgen in wat ouders er toe beweegt om voor een school te kiezen buiten hun eigen woongebied (voor het primair onderwijs buiten de wijk, voor het voortgezet onderwijs op Noord of op Zuid). Daarnaast wil de gemeente Rotterdam inzicht in de behoeften van ouders aan specifieke schoolprofielen/concepten in de toekomst. Deze informatie en inzichten wil de gemeente Rotterdam gebruiken om ambities te formuleren voor het toekomstige Rotterdamse onderwijsaanbod.

De gemeente heeft het onderzoek aanbesteed en de opdracht gegund aan de Kenniswerkplaats Rotterdams Talent. De centrale vraag die wij in het onderzoeksproject willen beantwoorden luidt als volgt:

Welke motieven spelen bij Rotterdamse ouders met verschillende achtergrondkenmerken een rol bij de keuze voor een school in het basisonderwijs en voor ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs?

Deze onderzoeksvraag wordt verdeeld in de volgende – door de opdrachtgever – geformuleerde deelvragen:

1. Wat is in het primair onderwijs de reden voor ouders om te kiezen voor een school buiten de wijk?
2. Wat is in het voortgezet onderwijs de reden voor ouders en leerlingen om te kiezen voor een school buiten hun woongebied (Noord of Zuid) of buiten Rotterdam?
3. Wat is de behoefte van de ouders en wat geeft de doorslag bij hun schoolkeuze?
4. Hoe kunnen de ouders en de leerlingen (vo) verleid worden wel te kiezen voor een school in de buurt?
5. Aan welke onderwijsconcepten en -profielen hebben ouders in het primair en voortgezet onderwijs en leerlingen in het voortgezet onderwijs in de toekomst behoefte? Welke verschillen zijn daarbij te zien tussen verschillende groepen ouders op basis van achtergrondkenmerken?

[1] https://onderwijs010.nl/sites/onderwijs010.nl/files/images/Kaart%20van%20de%20stad%20Onderwijs%202016-11.pdf
[2] Crooswijk/Oude Noorden/Kleiwegkwartier, Delfshaven en de stadswijken van Feijenoord en Charlois.

6. Kunnen er op basis van achtergrondkenmerken van ouders en leerlingen profielen opgesteld worden waarin duidelijk wordt aan welke onderwijsconcepten en -profielen een bepaalde groep ouders behoefte heeft?
    a. Welke ouderprofielen kunnen op basis van achtergrondkenmerken van ouders in het primair onderwijs opgesteld worden?
    b. Welke ouder- en leerlingprofielen kunnen op basis van achtergrondkenmerken van ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs opgesteld worden?

Bovengenoemde vragen betreffen ouders en leerlingen die wonen op Rotterdam Zuid en Noord.

Onderzoeksopzet
Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden en de overwegingen van ouders zowel in de breedte als in de diepte inzichtelijk te kunnen maken zijn twee onderzoeksmethodes ingezet, namelijk vragenlijsten onder ouders en leerlingen en focusgroep-interviews. Deze onderzoeksinstrumenten zijn uitgezet bij ouders bij voor- en vroegschoolse instellingen (vve) en in het primair onderwijs (po) en het voortgezet onderwijs (vo) en bij leerlingen voortgezet onderwijs. De drie onderzoek componenten geven elk een nadere inkleuring van de motieven die leerlingen en ouders hebben voor hun schoolkeuzes en zijn voor de geselecteerde scholen in beeld gebracht.

Onderzoeksteam
De Kenniswerkplaats Rotterdams Talent (KWP) bestaat uit een netwerk van de gemeente Rotterdam en Rotterdamse onderwijsinstellingen van primair tot wetenschappelijk onderwijs. De KWP heeft een tweeledige doelstelling. Enerzijds beoogt de werkplaats een bijdrage te leveren aan kennisontwikkeling op het gebied van Rotterdams talent. Anderzijds beoogt de werkplaats bij te dragen aan de uitwisseling en de toepassing van die kennis en daarmee aan het verbeteren van het onderwijsbeleid en de praktijk van het onderwijs in Rotterdam. Onderzoekers van Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Inholland, CED-Groep en Risbo B.V. hebben deze onderzoeksopdracht aangenomen en uitgevoerd.

Selectie van scholen en nadere analyse van de ouderpopulatie
Op basis van een korte nadere literatuurverkenning en de onderwijskaart zijn in overleg met de opdrachtgever zeven scholen geselecteerd. Drie basisscholen en vier scholen voor voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn ook twee vve-locaties geselecteerd om ouders te vragen die nog voor de keuze staan om een basisschool te kiezen.
In de praktijk moesten de onderzoekers, gezien de korte doorlooptijd, vooral praktisch te werk gaan: bekijken welke scholen mee wilden doen en tegelijkertijd een variëteit samenstellen van scholen op de Noordelijke en Zuidelijke Maasoever. Enerzijds scholen waarvan we weten dat zij *buurtgericht* zijn, dat wil zeggen kinderen uit de buurt aantrekken en anderzijds scholen waarvan men weet dat zij (ook) kinderen verder weg (meer dan 10 minuten reistijd / andere wijk(en)) aantrekken. In de korte tijd die ervoor stond, was het een hele klus om voldoende scholen en participanten te vinden.

De kenmerken van de geselecteerde locaties zijn:

Tabel 1.0: Geselecteerde locaties

Naam school	Soort en Locatie	Vragenlijst ouders en aantal ingevuld	Vragenlijst leerlingen en aantal ingevuld	Focusgroep Ouders	Focusgroep Leerlingen
VVELocatieA	vve (Noord)	Ja (15)	-	-	-
VVELocatieB	vve (Zuid)	Ja (14)	-	-	-
POschoolA	po (Noord)	Ja (37)	-	Ja (6)	-
POschoolB	po (Noord)	Ja (39)	-	Ja (5)	-
POschoolC	po (Zuid)	Ja (39)	-	Nee	-
VOschoolA	vo (Noord)	Ja (87)	Ja (84)	Ja (4)	Ja (8)
VOschoolB	vo (Zuid)	Nee	Ja (45)	Ja (4)	Ja (8)
VOschoolC	vo (Noord)	Ja (86)	Nee	Nee	Nee
VOschoolD	vo (Zuid)	Ja (81)	Ja (83)	Nee	Nee
Totaal aantal respondenten		**398**	**212**	**19**	**16**

Literatuurverkenning

Vanuit onderzoek dat elders in het land is uitgevoerd, is al het een en ander bekend over schoolkeuzemotieven van ouders. In 2004 werd in Amsterdam onderzoek gedaan naar schoolkeuzemotieven van ouders (Ten Broeke et al., 2004). Hierin wordt gesteld dat nabijheid van de school het belangrijkste motief is. Daarna volgt sfeer, die hier wordt uitgelegd als goede omgangsvormen, een net schoolgebouw en veiligheid in en rond de school. In 2010 is in Utrecht onderzoek gedaan naar schoolkeuzemotieven in zogenaamde gemengde wijken (Gilsing & Tierolf, 2010). Hier komt ook uit dat de culturele/etnische achtergrond van de leerlingenpopulatie een rol speelt. Daarnaast kiezen hoogopgeleide ouders vaak ook op basis van onderwijskundige aanpak. Voor laagopgeleide ouders speelt dit geen rol, en speelt veiligheid weer een grotere rol. In een onderzoek uit 2012 (Oomens et al., 2012) is gekeken of ouders gebruiken maken van openbare en objectieve gegevens over de kwaliteit van een school. Er wordt gesteld dat ouders weliswaar behoefte hebben aan objectieve informatie over de kwaliteit van scholen en ook aangeven die informatie te zullen gebruiken, maar dat de daadwerkelijke keuze uiteindelijk toch voornamelijk plaatsvindt op basis van de sfeer en de overeenstemming met eigen opvattingen over opvoeding. Ook imago en de leerlingenpopulatie spelen een rol in het keuzeproces. Een verkennend onderzoek (Martens, Walraven & Lucassen, 2013) onder zes scholen in Amsterdam-West lijkt de voorzichtige conclusie te trekken dat (de nieuwheid van) een schoolgebouw zelf een minder grote rol lijkt te spelen bij de schoolkeuze.

In 2016 wordt geconstateerd dat de afstand huis-school en het imago van scholen een belangrijke rol spelen. Daarnaast zijn er binnen de groep ouders subgroepen te onderscheiden: hoogopgeleide ouders lijken een voorkeur te geven aan waarden als zelfontplooiing en imago dan laagopgeleide ouders dat doen. Voor hen speelt afstand een meer belangrijke rol. Vrijwel alle ouders hebben een voorkeur voor een bepaalde denominatie, aanpak, pedagogisch-didactische visie en/of bijzondere kenmerk. Maar de mate waarin ouders bereid zijn om voor

deze voorkeur verder te reizen kan sterk verschillen (Allen, Bijlsma, Borghans & Poulissen, 2016[1]; 2016[2]).
Ook de gemeente Rotterdam heeft een literatuurverkenning gedaan naar schoolkeuzemotieven in het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs (Gemeente Rotterdam, 2018a, 2018b). De literatuurverkenning brengt de Nederlandse situatie in beeld, en niet specifiek de Rotterdamse situatie. In deze literatuurverkenning komen voor het primair onderwijs de volgende belangrijke keuzemotieven naar voren:

- Nabijheid van de school
- Kwaliteit van de school
- Sfeer
- Veiligheid
- Samenstelling van de leerlingenpopulatie
- Levensbeschouwelijke richting
- Pedagogische richting
- Overige (secundaire) motieven als communicatie met ouders, kleine groepen, extra begeleiding, naschoolse opvang, aparte ingang voor kleuters

Voor het voortgezet onderwijs komen ze tot de volgende lijst van keuzemotieven:

- Afstand tot de school
- Brede scholengemeenschap of categorale school
- Kwaliteit van de school
- Sfeer (intermenselijk en gebouw)
- Schoolgrootte
- Veiligheid
- Samenstelling van de leerlingenpopulatie
- Levensbeschouwelijke richting
- Pedagogische richting
- Overige onderscheidende kenmerken/onderwijsaanbod, als kunst, sport, tweetalig onderwijs, etc.

In dit literatuuroverzicht van de gemeente Rotterdam is er ook gekeken of er verschil is in schoolkeuzemotieven tussen verschillende groepen ouders (waarbij is gekeken naar opleidingsniveau en etniciteit van de ouders), en dan blijkt dat bij veel van de schoolkeuzemotieven er inderdaad verschillen zijn tussen de verschillende groepen ouders, aansluitend bij de hierboven al genoemde verschillen tussen groepen ouders.

Vragenlijsten

Motieven voor de Rotterdamse vragenlijst
Uit de literatuur komt dus een aantal motieven naar voren die een grotere of kleinere rol spelen bij het keuzeproces van ouders (en leerlingen) bij het kiezen van een school. Het hier gepresenteerde onderzoek beoogt aan deze algemene bevindingen een Rotterdamse inkleuring te geven door een verkennend onderzoek, dat weliswaar niet representatief was, maar een goede indicatie geeft van de Rotterdamse situatie. Daarbij is de ook de vraag gesteld aan welke *specifieke* onderwijsconcepten en -profielen ouders in het primair en voortgezet onderwijs en leerlingen in het voortgezet onderwijs in de toekomst behoefte hebben. Er is bekeken welke verschillen daarbij te zien zijn tussen verschillende groepen ouders op basis van achtergrondkenmerken. In de samen met de gemeente vastgestelde vragenlijst zijn uit de literatuur bekende motieven opgenomen die kunnen worden aangekruist, waarbij geprobeerd is de lijst zo volledig mogelijk te laten zijn en tegelijkertijd de vragenlijst zo compact mogelijk vorm te geven. In de vragenlijst zijn de volgende mogelijke motieven bevraagd (zie tabel 1.1).

Tabel 1.1: Vragenlijst belangrijkste schoolkeuzemotieven en toelichting

Motieven	Po of vo	Toelichting
Aanbevelingen door vrienden of familie		
Met vriendjes naar dezelfde school		
Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school		
Nabijheid van de school		
Veilige route naar school		
Grootte van de school		*Kleine school / Kleine klassen / Anders:*
Kwaliteit van de school		*Goede resultaten / Goede leraren / Anders:*
Veiligheid van de school		*Pesten / Sociale Veiligheid / Fysieke veiligheid / Anders*
Sfeer van de school		*Leg uit:*
Reputatie / imago van de school		*Leg uit:*
Schoolkosten		
Buitenschoolse opvang aanwezig	Alleen po	
Voorschool in dit gebouw of verbonden aan deze school	Alleen po	*Crèche / peuterspeelzaal / kinderopvang*
Aanbod naschoolse activiteiten		
Uitstraling van schoolgebouw		*Modern / Goed onderhouden / Fijne lokalen / Fijn schoolplein / Fijne omgeving / Anders:*
Samenstelling van de leerlingenpopulatie		*Graag divers / Afspiegeling bevolking / Vooral eigen achtergrond / Anders:*
De beschikbare schoolniveaus	Alleen vo	*Graag brede school / Vmbo-b / Vmbo-k / Vmbo-(g)t / Havo / Vwo / Gymnasium / Anders:*
Categorale school	Alleen vo	*Vmbo-b / Vmbo-k / Vmbo-(g)t / Havo / Vwo / Gymnasium / Anders:*
Levensbeschouwelijke richting		*Openbaar / Christelijk / Gereformeerd / Katholiek / Islamitisch / Iets anders:*
Pedagogische richting		*Openbaar / Montessori / Dalton / Jenaplan / Vrije school / Anders:*
Onderwijscultuur		*Streng / Discipline / Gericht op resultaten / Gericht op samenwerking / Gericht op ontwikkeling / Gericht op zelfstandigheid / Anders:*
Specifieke onderwijsconcepten		*Sportschool / Cultuurschool / Gericht op muziek / Gericht op techniek / 2-talig Onderwijs (TTO) / Anders:*
Andere reden, namelijk		

Op een eigentijdse wijze hebben we ouders en leerlingen geënquêteerd: allereerst hebben we ze gevraagd wat er *spontaan* voor motieven in hen opkwamen. Daarna hebben we hen

motieven voorgelegd die zij nog niet hadden genoemd, met de vraag of deze ook van belang zijn.

Als laatste zijn we nagegaan welke van deze motieven de *belangrijkste* zijn en of de reden belangrijk genoeg was om verder te moeten reizen: Voor het po 10 minuten verder, voor het vo 20 minuten en/of van zuid naar noord of vice versa.

Nadat op deze manier de belangrijkste motieven (kwantitatief) in beeld waren gebracht (zie tabel 1.1), konden de motieven uitgebreid worden toegelicht en gespecificeerd. Op die manier konden alle wensen, ook de minder gebruikelijke of nieuwe wensen, in beeld gebracht worden. In tabel 1.1 is te zien welke standaardmogelijkheden bij een aantal onderdelen werd genoemd.

Achtergrondkenmerken
Er is ook naar verschillende achtergrondkenmerken van de ouders en leerlingen gevraagd, zoals: de hoogst genoten opleiding, de culturele achtergrond van het gezin, de levensovertuiging van het gezin en of deze levensovertuiging een rol heeft gespeeld bij de schoolkeuze.

Verder zijn in de vragenlijst nog vragen opgenomen over enkele achtergrondkenmerken van het kind (leeftijd, klas, al dan niet te oudste in het gezin, school, postcode, reistijd), welke scholen zijn of worden overwogen en welke informatie daarbij wordt of werd gebruikt.

In totaal zijn er vier versies van de vragenlijst ontwikkeld, voor vier verschillende groepen ouders:
A: Ouders over aanstaande basisschoolkeuze.
- Keuze voor basisschool.

B: Ouders over basisschoolkeuze in retrospectief.
- Keuze voor basisschool.

C: Ouders over aanstaande school voor voortgezet onderwijs keuze.
D: Ouders over middelbare schoolkeuze in retrospectief.

De versies komen behoorlijk overeen, maar verschillen in de details. Voor de leerlingen is één vragenlijst ontwikkeld, namelijk voor de leerlingen die al op vo zitten. Een versie van de vragenlijsten is als bijlage II bij deze rapportage te vinden.

Afname van de vragenlijsten
De leerlingvragenlijst werd klassikaal afgenomen bij leerlingen uit de eerste klas in het voortgezet onderwijs in bijvoorbeeld een mentoruur, waarbij zowel de mentor als een enquêteur vanuit het onderzoek aanwezig waren voor hulp en uitleg. Deze vragenlijst kon ook digitaal op een smartphone worden ingevuld.
Voor de oudervragenlijst is gekozen om deze mondeling af te laten nemen door enquêteurs. Enerzijds omdat het toelichten en expliciteren van de schoolkeuzemotieven een belangrijk onderdeel is van de vragenlijst.
Anderzijds omdat dit minder van ouders vraagt en het ook ouders die moeite hebben met de Nederlandse taal in de gelegenheid stelt deel te nemen. De vragenlijsten werden waar mogelijk afgenomen op rapportavonden, omdat bekend is dat de opkomst op deze rapportavonden in Rotterdam veelal hoog is (tot wel 95%, zie Lusse, 2013). Bij één basisschool en de beide peuterspeelzalen vond in de onderzoeksperiode geen rapportavond plaats en zijn de vragenlijsten voor en/of na schooltijd afgenomen op het schoolplein of in de peuterspeelzaal. In de peuterspeelzalen was het aantal kinderen op de groepen laag, waardoor dit maar weinig

ingevulde vragenlijsten heeft opgeleverd. Van de vier voortgezet onderwijs scholen werd op het laatste moment één rapportavond afgelast waardoor er geen ouders gesproken konden worden, wel zijn op die voortgezet onderwijsinstelling focusgroepen en leerlingvragenlijsten afgenomen.

Focusgroep interviews
Om meer zicht te krijgen op de argumentatie van ouders en leerlingen achter de benoemde motieven zijn aanvullend verdiepende focusgroepen gehouden.

De volgende vragen zijn aan de respondenten voorgelegd:

1. *Wat waren de belangrijkste redenen om voor deze school te kiezen?*

2. *Wat was de school van uw/jouw tweede keuze? Wat waren de voor- en nadelen van deze scholen ten opzichte van de school die u/jij gekozen hebt?*

3. *Wanneer vindt u/jij een school zo ideaal dat u er meer voor over heeft om uw kind daarnaar toe te laten gaan?*

4. *Is er iets wat u/jij nog graag wilt zeggen over de keuze voor een school?*

Afname van de focusgroepinterviews
Er hebben twee focusgroepen met ouders plaatsgevonden in het basisonderwijs op Noord. In het voortgezet onderwijs hebben twee focusgroepen met ouders en twee met leerlingen plaatsgevonden. In het voortgezet onderwijs zijn focusgroepen uitgevoerd op een school op de Noordelijke en op een school op de Zuidelijke Maasoever.

De scholen hebben de ouders geworven, veelal door zowel een bericht in de nieuwsbrief te plaatsen als aanvullend ouders persoonlijk te benaderen (bijvoorbeeld door de medewerker ouderbetrokkenheid) om tot een wat meer diverse samenstelling van de respondentgroep te komen. Ook de leerlingen zijn geworven door de school.

De focusgroepen duurden 35 tot 50 minuten.
Op basis van aantekeningen en geluidsopnamen (met toestemming van de respondenten) van de focusgroepen zijn verslagen gemaakt waarin de besproken schoolkeuzemotieven zijn uitgewerkt en citaten van ouders zijn opgenomen.

Tabel 1.2: Kenmerken van de respondenten in de focusgroepen

Focusgroepen	Gender	Groep/ Klas	Reistijd en Vervoermiddel	Opleiding	Achtergrond
POschoolA (Noord)	4 moeders 1 vader	Groep 1 t/m 4	5 minuten lopen	2x wo 1x hbo 1x mbo 1x onbekend	2x Nederlands 1x Marokkaans 1x Chinees 1x Turks
POschoolB (Noord)	4 moeders 2 vaders	Groep 3 t/m 7	10 minuten fietsen, auto, ov en lopen	3x wo 2x hbo 1x mbo	3x NL 1x Surinaams / NL 1x Chinees / NL 1x Latijns Amerikaans
VOschoolA (Noord)	2 moeders 2 vaders	Klas 1 t/m 5 havo en vwo	8 minuten fietsen	1x wo 3x hbo	3x Nederlands 1x Indonesisch / NL
	4meisjes	Klas 1	14 minuten	3x havo	5x Nederlands

Focusgroepen	Gender	Groep/ Klas	Reistijd en Vervoermiddel	Opleiding	Achtergrond
	4 jongens	havo, havo/vwo, vwo en gymnasium	fietsen	2x havo/vwo 1x vwo 2x gymnasium	1x Marokkaans 1x Turks 1x Turks / Antilliaans
VOschoolB (Zuid)	4 moeders	Klas 1 t/m 4 mavo, mavo/havo en havo/vwo	15 minuten lopen, fietsen, ov, auto	1x mavo 2x mbo 1x wo	1x Nederlands, 2x Surinaams, 1x Senegal
	4 meisjes 4 jongens	Klas 1 havo/vwo	14 minuten lopen, fietsen, ov, auto	8x havo/vwo	1x Nederlands 1x Turks 1x Guinee, 1x Marokkaans 1x Kaapverdiaans 1X Antilliaans 1x Hindoestaans / NL 1x Antilliaans / Surinaams

2. Schoolkeuzemotieven ouders voor een basisschool

2.1 Ouders op voorschoolse educatieve instellingen

Bij twee vve-locaties (één op de Zuidelijke en één op de Noordelijke Maasoever) hebben we 29 ouders geënquêteerd. Hoewel dit aantal aan de lage kant is, vormt het wel 90% van de totale populatie ouders. Onderstaande tabel 2.0 laat de verdeling over de scholen zien.

Tabel 2.0: Ouders vve-locaties totaal

	Aantal	Percentage
VVELocatieA	15	51%
VVELocatieB	14	49%
Totaal	29	100%

Beide vve-locaties zijn onderdeel van hetzelfde schoolbestuur en zijn christelijke instellingen.

Reistijd
Twee derde van de ouders bij de vve-locaties heeft minder dan 10 minuten reistijd.

Achtergrond huishouden
Ruim driekwart van de ouders (76%) heeft al een schoolkeuze gemaakt voor hun kind. 41% van de ouders heeft een Nederlandse achtergrond, met daarnaast Marokkaans (13%) en Surinaams (13%) als twee grootste groepen. Een derde van hen is laagopgeleid. Verder geeft 50% aan een religie te belijden, echter geeft bijna 80% van de gevraagde ouders aan dat religie/levensovertuiging geen rol gespeeld heeft bij de schoolkeuze voor hun kind. Verder is er ongeveer evenredige vertegenwoordiging van ouders met een jongen (55%) of meisje (45%) als kind. 90% van de ouders heeft voor een school in de buurt gekozen.

Benutten informatiebronnen
De meeste ouders laten zich door bekenden informeren wanneer zij zich oriënteren op een basisschool. Iets minder dan de helft geeft aan open dagen te bezoeken, gesprekken met de desbetreffende school te voeren of de website van de school te raadplegen.

Tevredenheid over de school
Omdat de kinderen nog niet gestart zijn op de basisschool, kunnen de ouders nog niet aangeven of zij tevreden zijn met hun keuze.

Schoolkeuzemotieven
Van de 29 geënquêteerde ouders hebben 22 ouders hun keuze voor een basisschool gemaakt. In tabel 2.1 is te lezen welke motieven de ouders hadden bij het maken van die schoolkeuze. Daarbij is te zien welke motieven ze spontaan noemden, welke motieven bij navraag ook een rol speelden en welke motieven uiteindelijk als belangrijkste werden aangemerkt.

Tabel 2.1: Redenen ouders schoolkeuze motieven (n=22)

Redenen (in %)	Spontaan genoemd	Bij nalopen redenen	Belangrijkste
Kwaliteit van de school	41	55	32
Veilige route naar school	9	41	14
Sfeer van de school	23	45	9
Veiligheid van de school (bijv. pesten, fysieke veiligheid)	9	50	9
Pedagogische richting (Montessori, Dalton, vrije school, etc.)	27	32	5
Aanbevelingen door vrienden of familie	23	27	5
Onderwijscultuur (streng, gericht op ontwikkeling, etc.)	23	23	5
Samenstelling van de leerlingenpopulatie	18	18	5
Reputatie/imago van de school	9	50	5
Levensbeschouwelijke richting (bijv. christelijk, islamitisch)	9	23	5
Specifieke onderwijsconcepten (techniek, sport, 2-talig, etc.)	5	18	5
Met vriendjes naar dezelfde school	0	27	5
Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	32	32	0
Nabijheid van de school	27	41	0
Grootte van de school	14	18	0
Uitstraling van schoolgebouw (gebouw, klassen, plein, omgeving)	9	50	0
Aanbod naschoolse activiteiten	9	5	0
Buitenschoolse opvang aanwezig	0	14	0
Voorschool in dit gebouw of verbonden aan deze school	0	14	0
Schoolkosten	0	9	0

In de tabel zien we dat bij deze groep ouders de *kwaliteit* ver bovenaan staat als het gaat om de belangrijkste reden om voor een school te kiezen, gevolgd door een *veilige route naar school,* de *sfeer* en de *veiligheid*. Bij het spontaan opnoemen van schoolkeuzemotieven worden ook de pedagogische richting van een school, onderwijscultuur en samenstelling van de leerlingenpopulatie nog relatief vaak genoemd (naast het hebben van broertjes en zusjes op dezelfde school en aanbevelingen door vrienden en familie).

Indicatieve kenmerken bij uitsplitsing naar opleidingsniveau ouders

De aantallen zijn te klein om een uitsplitsing te maken en daar conclusies aan te verbinden. Wel kunnen we hier indicatieve kenmerken bij schetsen. De meeste ouders hebben een basisschool gekozen op minder dan 10 minuten reisafstand.

Weinig ouders (3) hebben de basisschool gekozen die bij de VVE-locatie hoort. Hierbij dient wel vermeld te worden dat de basisschool bij VVELocatieA weliswaar in hetzelfde pand zit, maar een andere ingang kent. Bij VVELocatieB zit de basisschool niet in hetzelfde pand.

Naar opleidingsniveau zou de verdeling 6 ouders lager opgeleid (tot mbo 3) en 16 ouders hoger opgeleid (hbo-universiteit) zijn. Bij ouders met een lager opleidingsniveau wordt een breed scala aan motieven genoemd, maar de motieven voor een keuze basisschool *aangeraden door vrienden/familie* en/of er een *veilige route naar school* is worden als belangrijkst in hun afweging bestempeld. Bij ouders met een hoger opleidingsniveau wordt als belangrijkste reden de *kwaliteit van hun toekomstige basisschool* benadrukt.

Nadere toelichting schoolkeuzemotieven
De nadere duiding van bovengenoemde redenen is als volgt:

Aanbevelingen door vrienden / familie
- Andere familieleden zitten op die gekozen school

Veilige route naar school
- Geen drukke weg

Kwaliteit van de school
- Goede resultaten
- Goede leerkrachten
- Goede methode / ontwikkelingsgerichtheid

Veiligheid van de school
- Aandacht voor pesten
- Sociale en fysieke veiligheid

Sfeer van de school
- Gezellig, leuk, saamhorigheid, positief
- Persoonlijk

2.2 Ouders in het primair onderwijs: over hun keuze

Op drie PO-scholen (twee op de Noordelijke en één op de Zuidelijke Maasoever) zijn bij 115 ouders vragenlijsten afgenomen waarvan hun kinderen in de onder- en middenbouw klassen (groep 2-6) zitten. Daarnaast is met 11 ouders gesproken in focusgroepinterviews op POschoolA en POschoolB (zie Bijlage I).
Onderstaande tabel laat zien dat de verdeling over de scholen ongeveer gelijk is.

Tabel 2.2: Ouders primair onderwijsinstellingen onder- en middenbouw totaal

Naam van de school	Aantal	Percentage
POschoolA	37	32%
POschoolB	39	34%
POschoolC	39	34%
Totaal	115	100%

POschoolA is een kunstzinnige openbare bassischool. POschoolB en POschoolC zijn beide christelijke scholen. Alle scholen verwelkomen alle levensbeschouwingen en plaatsen een hoge prioriteit voor het ontwikkelen van alle capaciteiten van de leerlingen.

Reistijd
Als we tot en met 10 minuten reistijd beschouwen als 'dichtbij' school dan wonen van de geënquêteerde ouders 84% in de buurt van hun school. 20% hiervan zegt '10 minuten' reistijd te kennen. 80% van de ouders die dichtbij school wonen reizen minder dan 10 minuten.

Daarbij komt 51% lopend naar school. Overige mensen komen op de fiets (24%) of met de auto (13%).

Achtergrond huishouden
De achtergrond van de ondervraagde ouders is 50% Nederlands, daarna volgt Marokkaans (19%) en Turks (10%). In mindere mate zijn de achtergronden van de ouders Surinaams (6%) en Antilliaans (3%). De ondervraagde ouders zijn voor 70% middel- en hoger opgeleid en laten religieuze of levensovertuigingen geen rol spelen bij de schoolkeuze. Wel hebben enkele ouders op POschoolA bewust voor een openbare school gekozen.
Er is een evenwichtige verdeling van ouders met een jongen (53%) of meisje (47%) als kind.

Benutten informatiebronnen
Informatie die ouders mondeling verkrijgen van bekenden zijn het meest leidend wanneer er voor een school gekozen moet worden. Daarbij vormen ook open dagen, website bekijken, en gesprekken met de school waardevolle informatiebronnen.

Een moeder van POschoolA is voor zij de school koos op het plein gaan zitten waar twee scholen gebruik van maken. Zij merkte dat de kinderen van de beide scholen verschillend op haar zoontje reageerden:

> *"Bij POschoolA waren ze heel sociaal en vriendelijk en behulpzaam. Bij de andere school waren de kinderen toch anders, waren ze meer op zichzelf gericht en gingen toch hem niet helpen."*

Tevredenheid over de school
De keuze voor een basisschool blijkt een goede te zijn: bijna driekwart is 'zeer tevreden' (74%) over hun keuze en nog eens 20% is redelijk tevreden.
Van de 19 ouders die een school verder weg hebben gekozen, geven 15 ouders hun reden daarvoor op. Het blijkt dat het vooral om praktische redenen gaat: verhuizing, of werkzaam zijn in de buurt van de school. In het focusgroepinterview op POschoolA (de kunstzinnige basisschool op Noord) zijn de ouders zo tevreden dat zij aangeven dat zij ook voor deze school gekozen zouden hebben als deze verder van hun huis af had gestaan.

Schoolkeuzemotieven
In de vragenlijsten is ouders eerst gevraagd spontaan te noemen waar zij op hebben gelet toen zij hun school kozen. Vervolgens is gecheckt of er ook andere redenen waren die mee hebben gespeeld. Als laatste hebben ouders de belangrijkste of doorslaggevende redenen afgevinkt waarop zij de keuze voor de basisschool van hun kind hebben gemaakt. In tabel 2.3 is te zien welke schoolkeuzemotieven voor deze ouders een rol hebben gespeeld.

Tabel 2.3: Redenen ouders schoolkeuzemotieven (n=115)

Redenen (in %)	Spontaan genoemd	Bij nalopen redenen	Belangrijkste
Kwaliteit van de school	36	34	29
Sfeer van de school	26	41	20
Veiligheid van de school (bijv. pesten, fysieke veiligheid)	6	36	15
Samenstelling van de leerlingenpopulatie	36	24	10
Specifieke onderwijsconcepten (techniek, sport, 2-talig, etc.)	20	10	10
Reputatie/imago van de school	14	38	10
Nabijheid van de school	45	24	9
Onderwijscultuur (streng, gericht op ontwikkeling, etc.)	14	24	8
Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	9	25	8
Met vriendjes naar dezelfde school	6	17	6
Aanbevelingen door vrienden of familie	23	27	5
Grootte van de school	12	19	3
Pedagogische richting (Montessori, Dalton, vrije school, etc.)	4	17	3
Veilige route naar school	4	23	3
Levensbeschouwelijke richting (bijv. christelijk, islamitisch)	4	12	3
Aanbod naschoolse activiteiten	1	17	3
Uitstraling van schoolgebouw (gebouw, klassen, plein, omgeving)	4	28	1
Voorschool in dit gebouw of verbonden aan deze school	2	11	-
Buitenschoolse opvang aanwezig	1	15	-
Schoolkosten	-	8	-

Voor deze ouders zien we weer dat de *kwaliteit van de school* het meest wordt genoemd als belangrijkste argument, en ook weer de *sfeer* en de *veiligheid* worden als belangrijk bestempeld. Een veilige route naar school is voor deze groep ouders, in vergelijking met de ouders die nog voor de keuze staan, als belangrijke reden weggevallen. De *samenstelling van de leerlingenpopulatie*, de *specifieke onderwijsconcepten* en *reputatie* zijn daarvoor in de plaats gekomen. Deze redenen worden zowel vaak spontaan genoemd als dat ze ook als belangrijkste reden worden aangemerkt. Overigens is *nabijheid* van de school het vaakst spontaan genoemd als reden om voor de school te hebben gekozen, en deze reden staat op nummer zeven als het gaat om welke reden het belangrijkste was om voor de school te kiezen.

Uitsplitsing naar afstand

In tabel 2.4 geven we de meest genoemde redenen van twee groepen: diegenen die dichtbij wonen en die van verder weg komen.

Tabel 2.4: Redenen ouders afstand (n=96)

Redenen ouders in de buurt van school (in %)	Spontaan genoemd	Bij nalopen redenen	Belangrijkste
Kwaliteit van de school	37	35	29
Sfeer van de school	28	39	21
Veiligheid van de school	6	37	14
Samenstelling van de leerlingenpopulatie	34	26	10
Nabijheid van de school	49	26	9
Specifieke onderwijsconcepten	15	9	8
Reputatie / imago van de school	14	35	8

Spontaan worden *nabijheid* en *kwaliteit* genoemd en ook *samenstelling van de leerlingenpopulatie.*

Bij het invullen van de vragenlijsten wordt *nabijheid* van de school door ouders het meest genoemd. In de focusgroepinterviews geven ouders aan *nabijheid* van belang te vinden om hun kinderen in toenemende mate zelfstandig naar school te kunnen laten gaan en om bij calamiteiten snel op school te kunnen zijn. Ook het naar school gaan met kinderen uit de buurt speelt daarin mee, zoals een moeder van POschoolB stelt:

> *"In mijn omgeving hoorde ik steeds 'Ik ga naar POschoolB' en ja… kinderen kunnen best wel direct zijn. Vooral op jonge leeftijd… dus dat vond ik belangrijk… dat hij erbij zou horen."*

Het nalopen van overige motieven levert ook *veiligheid, sfeer* en *reputatie* op. Wanneer de belangrijkste, doorslaggevende motieven worden besproken dan komt voor de ouders die in de buurt van de school wonen, *kwaliteit van de school, sfeer* en *veiligheid van de school* als belangrijkste naar voren.
Over de sfeer geven ouders in de focusgroepinterviews op zowel POschoolA als POschoolB aan zich welkom te voelen op school en groot belang te hechten aan een levendige sfeer, de veiligheid en het welbevinden van hun kind.

> *"Eigenlijk is het allerbelangrijkste dat mijn kinderen het hier naar hun zin hebben. Ze worden niet gepest… ja, dat is het allerbelangrijkst. Dat zij het fijn hebben en goed in hun vel zitten."*

In de focusgroepinterviews komt bovendien ook de uitstraling van de school als belangrijk punt naar voren. Bij POschoolA is het grote speelplein een pluspunt.
Op POschoolB is de uitstraling van het gebouw een negatief punt.

> *"In het bijgebouw moet je de ramen wel heel ver open zetten om frisse lucht binnen te krijgen. Tsja… eigenlijk kan de school hier niet zoveel aan doen maar de gemeente… Het gaat om de gezondheid van kinderen."*

Bij de ouders die verder weg wonen, dat is een kleine groep weliswaar, zien we een volgend beeld:

Tabel 2.5: Redenen ouders reistijd (n=19)

Redenen ouders verder weg van school (in %)	Spontaan genoemd	Bij nalopen redenen	Belangrijkste
Kwaliteit van de school	32	26	26
Specifieke onderwijsconcepten	47	16	21
Veiligheid van de school	5	32	21
Sfeer van de school	16	53	16
Reputatie / imago van de school	16	53	16
Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	11	32	16
Samenstelling van de leerlingenpopulatie	42	16	11

Als meest spontaan genoemde redenen bij het afnemen van de vragenlijsten worden *specifieke onderwijsconcepten* en de *samenstelling van de leerlingenpopulatie* genoemd. In de focusgroepinterviews geven ouders aan een voorkeur te hebben voor een populatie die naar sociaaleconomische en etnische achtergrond, een "*weerspiegeling van de maatschappij"* representeert.

> "*Het is een gemengde school met heel veel leerlingen uit diverse culturen. Dat lijkt me wel zo gezond in Rotterdam."*

Als belangrijkste redenen voor de ouders die verder weg van de school wonen, komen *kwaliteit van de school, veiligheid van de school* en *specifieke onderwijsconcepten* als belangrijkste naar voren, gevolgd door *sfeer* en *reputatie*. Ouders in de focusgroepen van POschoolA en POschoolB geven aan zich georiënteerd te hebben op het uitstroomniveau van meerdere scholen. Hoewel dat soms in het voordeel van andere scholen uitviel, kozen deze ouders toch voor de scholen in het onderzoek. Vooral bij POschoolA geven ouders aan het van belang te vinden dat kinderen op deze school zich breed kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld omdat er veel aandacht is voor kunst en cultuur.

> "W*ij vonden het hoog uitstroomniveau een voordeel [van die andere school]. Dit is echter ook direct het nadeel omdat er zeer eenzijdige doelen zijn en er onvoldoende gekeken wordt naar andere talenten dan intellect."*

Bij de vraag voor welke redenen ouders een school <u>buiten</u> de wijk zouden kiezen, springen er twee redenen uit: kwaliteit en sfeer. Andere motieven spelen een marginale rol.

Wat verder opvalt in de focusgroepen is dat de schoolkosten geen grote rol hebben gespeeld in de afweging, ook niet als deze substantieel afweken van de kosten die op de gemiddelde basisscholen gelden. Deze ouders stellen dat als er voldoende tegenover de extra kosten staat, zij hier geen bezwaar tegen hebben.

Uitsplitsing naar groepen

Hierboven zijn de opvallendste motieven uiteengezet. Als we nader analyseren of er ook verschillen zijn in motieven tussen enerzijds hoogopgeleide ouders en anderzijds laagopgeleide ouders, tussen ouders met een Nederlandse of een migrantenachtergrond of tussen gelovige en niet-gelovige ouders, dan kunnen we daar het volgende over zeggen:

- Een verdeling naar opleidingsniveau levert 20 laagopgeleiden en 92 hoogopgeleiden[3] op (overige ouders: 'onbekend' opleidingsniveau). Bij zowel de laag- als hoogopgeleiden

[3] We maken hier het onderscheid tussen laagopgeleid, iedereen tot opleidingsniveau mbo-3. Hoogopgeleid is dan havo, mbo-4, hbo en universiteit.

spelen kwaliteit, veiligheid van de school en sfeer van de school als belangrijk motieven mee. Verschil is dat laagopgeleiden wel het aanbod van naschoolse activiteiten als belangrijk motief typeert, maar de samenstelling van de leerlingenpopulatie niet. Bij hoogopgeleiden zien we precies het omgekeerde beeld. Daarnaast noemen hoogopgeleiden specifieke onderwijsconcepten als belangrijk motief, dit wordt niet door laagopgeleiden genoemd.

- De groep valt in twee gelijke groepen te splitsen, namelijk ouders met een Nederlandse en met een migrantenachtergrond. Nederlandse ouders kijken vaker naar de *sfeer van de school*, de *samenstelling van de leerlingenpopulatie* en *specifieke onderwijsconcepten* dan migranten ouders. Ouders met een migrantenachtergrond kijken op hun beurt weer vaker naar de *kwaliteit* en de *veiligheid van de school* in tegenstelling tot Nederlandse ouders.
- Als de groep wordt verdeeld tussen gelovigen en niet-gelovigen, ongeveer een derde om twee derde, dan zien we alleen op de motieven *samenstelling van de leerlingenpopulatie* en *sfeer van de school* een verschil. Deze motieven worden veel meer door niet-gelovigen als belangrijk bestempeld dan door gelovigen.
- Bij de verschillen tussen scholen zien we dat ouders van de POschoolB en POschoolC (de christelijke scholen) bij hun keuze voor de basisschool met name de *kwaliteit* hebben laten meetellen (ouders van de POschoolB hebben daarbij ook in gelijke mate de sfeer van de school laten meetellen). Ouders van POschoolA hebben met name het specifieke onderwijsconcept zwaar laten wegen in hun oordeel.

Nadere toelichting schoolkeuzemotieven
De nadere duiding van bovengenoemde redenen is als volgt:

<u>Nabijheid van de school</u>
- Dichtbij huis
- Loopafstand

<u>Kwaliteit van de school</u>
- Goede resultaten
- Goede leerkrachten

<u>Veiligheid van de school</u>
- Aandacht voor pesten
- Sociale en fysieke veiligheid

<u>Sfeer van de school</u>
- Gezellig, betrokken, geborgen
- Prettig contact met leerkrachten en andere ouders

<u>Reputatie/imago van de school</u>
- Goed aangeschreven
- Goede verhalen

<u>Samenstelling van de leerlingenpopulatie</u>
- Afspiegeling van de bevolking
- Divers samengesteld

<u>Specifieke onderwijsconcepten</u>
- Cultuurschool
- Gericht op muziek/sport

3. Schoolkeuzemotieven voor voortgezet onderwijs

3.1 Ouders bovenbouw basisschool: over keuze voortgezet onderwijsinstelling

Bij de drie po basisscholen (twee op de Noordelijke en één op de Zuidelijke Maasoever) hebben we vragenlijsten afgenomen bij ouders van groep 7 en 8[4]. In totaal zijn er 41 ouders die de vragenlijst hebben ingevuld. Tabel 3.0 laat de verdeling over de scholen zien.

Tabel 3.0: Ouders primair onderwijsinstellingen bovenbouw totaal

Naam van de school	Aantal	Percentage
POschoolA	9	22%
POschoolB	18	44%
POschoolC	14	34%
Totaal	41	100%

Van de ouders die de vragenlijst hebben ingevuld, hebben 53% hun kind in groep 7 zitten en 46% hun kind in groep 8. 20% van de ouders heeft al een keuze gemaakt voor een vo-school.

Reistijd
De reistijd naar de school bedraagt voor de meeste leerlingen 10 minuten (46%) of 5 minuten (26%). Qua vervoersmiddel lopen de meeste ouders (43%) of nemen zij de fiets (31%) of de auto (18%). Twee derde van de kinderen woont dus dichtbij school.

Achtergrond huishouden
Bijna de helft van de huishoudens heeft een Nederlands achtergrond (48%), met daarnaast Turks (18%) en Marokkaans (16%) als grote groepen. Van de ouders had 52% een jongen en 48% een meisje. Ongeveer een derde geeft aan religieus te zijn. Religie heeft bij 76% van de totale groep ouders geen rol gespeeld bij het kiezen van de vo-school. De meeste ouders die zijn ondervraagd zijn hoogopgeleid (66%).

Benutten informatiebronnen
Ouders oriënteren zich over het algemeen breed, dit is het beeld dat uit de focusgroepen komt, maar ook de gegeven informatie uit de enquête wijst in die richting. 60% van de ouders gebruikt informatie van vrienden en familie en bezoekt open dagen van voortgezet onderwijsinstellingen. Bijna de helft checkt de schoolwebsite. In veel mindere mate (tot 10%) bezoeken ouders op andere dagen de nieuwe school, gaan zij in gesprek met de nieuwe school of gaan ze naar de school toe die hen wordt aanbevolen door de basisschool.

Schoolkeuzemotieven
Aan de 41 ouders is ook gevraagd om spontaan hun schoolkeuzemotieven te noemen voor hun keuze voor een school in het voortgezet onderwijs, waarna de lijst met motieven ook werd nagelopen om te kijken of er ook nog andere motieven meespelen. Vervolgens werd gevraagd de meest belangrijke motieven te noemen. In tabel 3.1 zien we voor deze groep ouders wat de belangrijkste en meest genoemde schoolkeuzemotieven zijn.

[4] In de basisscholen zijn geen focusgroepinterviews geweest over de keuze van een school voor voortgezet onderwijs.

Tabel 3.1: Redenen ouders (n=41)

Redenen (in %)	Spontaan genoemd	Bij nalopen redenen	Belangrijkste
Kwaliteit van de school	37	49	39
Veiligheid van de school (bijv. pesten, fysieke veiligheid)	15	61	34
Onderwijscultuur (streng, gericht op ontwikkeling, etc.)	10	49	17
Sfeer van de school	32	37	12
Samenstelling van de leerlingenpopulatie	15	39	12
Specifieke onderwijsconcepten (techniek, sport, 2-talig, etc.)	5	34	10
De beschikbare schoolniveaus (vmbo-bk(g)t, havo, vwo)	27	39	7
Reputatie/imago van de school	15	51	7
Levensbeschouwelijke richting (bijv. christelijk, islamitisch)	10	10	7
Nabijheid van de school	32	37	5
Veilige route naar school	7	63	5
Aanbevelingen door vrienden of familie	15	32	2
Grootte van de school	10	22	2
Pedagogische richting (Montessori, Dalton, vrije school, etc.)	5	15	2
Categorale school (bijv. school met alleen havo, vwo of gymn.)	5	10	2
Aanbod naschoolse activiteiten	2	32	2
Met vriendjes naar dezelfde school	2	24	2
Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	7	22	-
Uitstraling van schoolgebouw (gebouw, klassen, plein, omgeving)	2	29	-
Schoolkosten	-	15	-

Ook bij een keuze voor het vo zien we dat de *kwaliteit* van de school en de *veiligheid op school* als belangrijkste redenen worden aangemerkt. De *onderwijscultuur* wordt niet vaak spontaan genoemd, maar is voor ouders uiteindelijk wel de derde belangrijkste reden om mee te wegen bij een schoolkeuze. Daarnaast wordt ook de sfeer aangestipt als een redelijke belangrijke factor.

Uitsplitsingen naar afstand en opleidingsniveau

Als we nader analyseren of er ook verschillen in motieven tussen verschillende groepen ouders zijn, dan kunnen we daar het volgende over zeggen:

- Er is geen uitsplitsing mogelijk naar afstand, omdat de groep die ver reist te klein is.
- Naar opleidingsniveau kunnen we wel uitsplitsen, hoewel de aantallen klein blijven, dan is de verdeling 11 ouders laagopgeleid en 27 ouders hoogopgeleid[5].

[5] We maken hier het onderscheid laagopgeleid: iedereen t/m opleidingsniveau mbo-2. Hoogopgeleid is dan havo, mbo-3, mbo-4, hbo en universiteit.

Ouders met een hoger opleidingsniveau die onlangs een voortgezet onderwijsschool gekozen hebben, vinden het belangrijkste de *kwaliteit van de school.* Daarnaast worden redenen als *sfeer van de school* en *specifieke onderwijsconcepten* als belangrijk beschouwd.

- Bij ouders met een lager opleidingsniveau gaat het om een *specifiek onderwijscultuur* en daarnaast om *kwaliteit* en een *veilige route naar school*.
- Ook valt de groep in tweeën te delen wat betreft ouders met een Nederlandse en met een migranten achtergrond. Migranten ouders vinden de motieven *kwaliteit* en *veiligheid van school* belangrijker dan Nederlandse ouders. Ook *samenstelling van de leerlingenpopulatie* vinden zij vaker belangrijker dan Nederlandse ouders. De Nederlandse ouders op hun beurt vinden naast *kwaliteit en veiligheid* ook *sfeer van de school* en *onderwijscultuur* belangrijk.
- Bij de verschillen tussen scholen zien we dat ouders van POschoolB en POschoolC (de christelijke scholen) bij hun keuze voor een voortgezet onderwijsinstelling dezelfde motieven hanteren: *kwaliteit* en *veiligheid* van de school, maar daarnaast zeggen veel ouders met name naar *onderwijscultuur* te kijken. Ouders van POschoolA hebben, veel meer dan de andere scholen, *sfeer van de school* en *beschikbare schoolniveaus* laten meewegen in hun keuze voor hun voortgezet onderwijsinstelling.

Nadere toelichting schoolkeuzemotieven
De nadere duiding van deze redenen is als volgt:

<u>Veilige route naar school</u>
- Geen drukke weg
- Toezicht op de kinderen

<u>Kwaliteit van de school</u>
- Goede resultaten
- Goede leraren
- Ontwikkelingsgericht / goede methodiek

<u>Sfeer van de school</u>
- Gezellig. Ongedwongen, leuk
- Persoonlijk en positief benaderd

<u>Reputatie / imago van de school</u>
- Goed aangeschreven

<u>Samenstelling van de leerlingenpopulatie</u>
- Afspiegeling van de bevolking

<u>Onderwijscultuur</u>
- Gericht op resultaten
- Gericht op samenwerking
- Gericht op zelfstandigheid

<u>Specifieke onderwijsconcepten</u>
- Cultuurschool
- Brede scala aan concepten
- Sport

3.2 Ouders in het voortgezet onderwijs over hun schoolkeuze

Op drie voortgezet onderwijsscholen (twee op de Noordelijke en één op de Zuidelijke Maasoever) zijn ouders geënquêteerd. Op VOschoolB zijn geen vragenlijsten onder ouders afgenomen, maar wel onder leerlingen en verder hebben daar focusgroepen plaatsgevonden. Tabel 3.2 laat de verdeling over de scholen zien.

Tabel 3.2: Ouders school totaal

	Aantal	Percentage
VOschoolA	87	34%
VOschoolC	86	34%
VOschoolD	81	32%
Totaal	254	100%

In totaal zijn 254 ouders bevraagd op drie VO-scholen. Daarnaast hebben acht ouders deelgenomen aan focusgroepinterviews op VOschoolA en VOschoolB (zie bijlage I).
De meeste kinderen van hen wonen ook in de nabije omgeving van de scholen.

Reistijd
75% van deze kinderen komt met de fiets of lopend naar school. 20% komt met de auto, logischerwijs diegene die verder weg wonen.
De reisafstand bedraagt voor 44% rond de 10 minuten. In totaal 80% doet er 15 tot 20 minuten over; 20% is langer onderweg. Dit geldt voor alle scholen in gelijke mate.

Achtergrond huishouden
De achtergrond van de ondervraagde ouders is voor 44% Nederlands, daarna volgt Marokkaans en Turks (beide 16%), Surinaams en Kaapverdiaans (beide 4%).
Ongeveer een derde van de ondervraagde ouders heeft een lager opleidingsniveau (tot mbo-1, mbo-2). De andere 70% heeft een hoger opleidingsniveau (havo, mbo-3, mbo-4 t/m universiteit).
De verdeling tussen moeders en vaders is 60%-40% en zij hebben de vragen in ongeveer gelijke mate beantwoord voor hun zoon of dochter (56% om 44%).

Benutten informatiebronnen
De informatie over de voortgezet onderwijs instelling krijgen ze grotendeels via het bezoeken van open dagen (70% doet dit). Dit kwam duidelijk naar voren in de focusgroepen:
Alle ouders van VOschoolB geven aan dat zij de school bij het bezoek van de open dag als prettig hebben ervaren en zich er thuis voelden: *"De sfeer is goed, de docenten vriendelijk."* Zij zijn toegankelijk: je kan de docenten mailen, naar de docenten toegaan. Enkele moeders vertelden bijvoorbeeld:

> *"Het voelde goed"* en *"Toen we hier kwamen voelde zij en wij ons gelijk thuis"* en *"We werden op ons gemak gesteld."*

Verder geeft ruim een derde aan informatie van vrienden en familie, advies van de basisschool, de website van de school zelf en/of uit folders en brochures te krijgen. Schoolgidsen, gesprekken met scholen, andere websites, gesprekken met docenten zijn informatiebronnen die weinig worden gebruikt.

Tevredenheid over de school
De keuze voor een middelbare school is een keuzeproces van ouder en kind. Het is verschillend wie van de twee de doorslag geeft. Volgens 40% van de ouders is de stem hierin een gelijke. 45% geeft aan dat hun kind de doorslag geeft bij de schoolkeuze en 15% van de ouders geeft aan daarin zelf de belangrijkste stem te hebben en de beslissing te nemen. Dezelfde vraag is aan de leerlingen gesteld, hieruit kwam een overeenkomstig beeld naar voren (zie § 3.3).

Alle ouders zijn achteraf (zeer) tevreden over hun keuze. Een enkeling is ontevreden; het gaat dan veelal om praktische zaken, bijvoorbeeld rondom het schoolrooster: uitval lessen en het hebben van (veel) tussenuren. Uit de focusgroepen blijkt dat de keuze voor een vo-school een keuze van hun kind was. De ouders vinden het belangrijk dat hun kind zich prettig voelt bij de school en dat zij dat ook zo ervaren.

"Zij moet zich er goed bij voelen."

Schoolkeuzemotieven
De 254 respondenten in deze versie van de vragenlijst zijn ook gevraagd naar hun motieven om voor deze school te kiezen. In tabel 3.3 is te zien welke motieven de respondenten spontaan benoemen, welke motieven bij het nalopen van de motieven ook een rol hebben gespeeld, en welke motieven uiteindelijk de belangrijkste motieven zijn. In tabel 3.3 zien we voor deze groep ouders wat de belangrijkste en meest genoemde schoolkeuzemotieven zijn.

Ouders noemen spontaan dat zij een vo-school kiezen op *kwaliteit*, *nabijheid,* en in mindere mate *aanbevelingen* en *sfeer.*
Als andere redenen worden nagelopen, dan zijn bijna alle genoemde mogelijke redenen ook motieven om voor een bepaalde school te kiezen.

Tabel 3.3: Redenen ouders (n=254)

Redenen (in %)	Spontaan genoemd	Bij nalopen redenen	Belangrijkste
Kwaliteit van de school	30	54	37
Sfeer van de school	22	52	19
Veiligheid van de school (bijv. pesten, fysieke veiligheid)	9	51	17
Onderwijscultuur (streng, gericht op ontwikkeling, etc.)	19	37	13
Specifieke onderwijsconcepten (techniek, sport, 2-talig, etc.)	18	11	13
Reputatie/imago van de school	18	50	10
De beschikbare schoolniveaus	18	45	8
Grootte van de school	15	27	8
Veilige route naar school	4	42	7
Nabijheid van de school	30	24	5
Aanbevelingen door vrienden of familie	24	25	4
Met vriendjes naar dezelfde school	12	19	4
Uitstraling van schoolgebouw (gebouw, klassen, plein, omgeving)	9	33	3
Pedagogische richting (Montessori, Dalton, vrije school, etc.)	3	15	3
Aanbod naschoolse activiteiten	2	16	3

Redenen (in %)	Spontaan genoemd	Bij nalopen redenen	Belangrijkste
Samenstelling van de leerlingenpopulatie	3	27	3
Categorale school (bijv. school met alleen havo, vwo of gymnasium)	3	6	3
Levensbeschouwelijke richting (bijv. christelijk, islamitisch)	2	8	2
Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	9	7	1
Schoolkosten	1	10	1

Net als bij de andere respondentgroepen staat de *kwaliteit* van de school weer bovenaan als belangrijkste reden om voor een school te kiezen. Daarnaast is *sfeer* ook belangrijk. Het motief *veiligheid* wordt percentueel minder vaak als belangrijkste genoemd ten opzichte van ouders die nog moeten kiezen (17% om 34%). De ouders vinden de *onderwijscultuur* een redelijk belangrijk motief om voor een school te kiezen, net als *specifieke onderwijsconcepten* van een school. De samenstelling van de leerlingenpopulatie lijkt als motief een marginale rol te spelen. Het goede gevoel spreekt hier overal in terug. Dat zagen we ook in de focusgroepen, om een voorbeeld te geven: Ouders gaven aan de reputatie van de school niet echt meegenomen te hebben in de keuze voor de school, omdat dat een vertekend beeld kan geven. Een school kan zeggen het goed te doen of goede cijfers te halen, maar dat hoeft niet zo uit te pakken.

> *"Een goede naam van de school zegt niet alles." "Je moet ook echt zelf gaan kijken, niet alleen naar naam of gegevens kijken."*

Uitsplitsing naar afstand

Als we tot en met 20 minuten reistijd beschouwen als 'dichtbij' een vo-school dan woont van de gevraagde ouders 81% in de buurt van hun school. 44% hiervan zegt tot '10 minuten' reistijd te kennen.

Bij een dochter die zelf mocht kiezen was hierover discussie thuis:

> *"Haar vader zei, 'ga niet te ver weg, dat is niet nodig' terwijl ik zei 'maak zelf je eigen keuze'(…)."*

Verder werd er bij de focusgroepen verteld door ouders dat zij voor een school *verder weg* hadden gekozen vanwege de volgende overwegingen:

- Het huiswerkvrije karakter (meest genoemd).
- Advies vanuit de basisschool.
- Goed gevoel over een bepaalde school.
- Goede kwalitatieve school qua begeleiding.
- Een kleinere school.
- Familieleden zitten of hebben op die school gezeten.

Uit de focusgroep kwam duidelijk naar voren dat *nabijheid* een belangrijke factor is:

Alle ouders van VOschoolA hebben bewust gekozen voor een school in de buurt. Eén ouder noemde dat haar kinderen tijdens een tussenuur regelmatig naar huis gaan. Eén van de ouders had een lijstje met scholen opgesteld waaruit hun kind mocht kiezen. Eén van de motieven die ze hierbij in overweging hebben genomen was de nabijheid.

> *"School mag niet te dichtbij het centrum zijn omdat ik uit mijn eigen ervaring weet dat de leerlingen dan te vaak de stad in gaan tijdens een tussenuur." "Ik hoef mijn kind zo jong niet een half uur in de spits te laten fietsen. Dat kan altijd later nog."*

Een ouder van VOschoolB heeft een school op een half uur fietsafstand gekozen, omdat de school dichter in de buurt een sportprofiel had, wat niet bij haar dochter aansloot.

Uitsplitsing naar opleidingsniveau ouders

We kijken naar de schoolmotieven tussen laag- en hoogopgeleiden, waar de verdeling een derde – twee derde is.
Net als bij de ouders in het primair onderwijs, hebben we in de vragenlijst de ouders gevraagd spontaan te noemen waar zij op hebben gelet toen zij hun school kozen. Vervolgens hebben gecheckt of er ook *andere redenen* waren die mee hebben gespeeld. Als laatste hebben we de belangrijkste of doorslaggevende redenen afgevinkt waarop ouders de keuze voor de basisschool van hun kind hebben gemaakt.

In tabellen 3.4 en 3.5 geven we de meest genoemde redenen van twee groepen: laagopgeleide ouders (tot en met mbo-2) en hoogopgeleide ouders (havo, mbo-3, mbo-4 en hoger onderwijs).

Tabel 3.4: Redenen ouders laagopgeleid (n=65)

Redenen laagopgeleide ouders (in %)	Spontaan genoemd	Bij nalopen redenen	Belangrijkste
Kwaliteit van de school	37	52	32
Veiligheid van de school	12	62	19
Sfeer van de school	14	55	14
Reputatie / imago van de school	8	57	11
Veilige route naar school	5	65	11
Specifieke onderwijsconcepten	11	9	8
Onderwijscultuur	12	40	6
Aanbevelingen door vrienden en familie	31	31	3
Beschikbare schoolniveaus	15	49	3

Tabel 3.5: Redenen ouders hoogopgeleid (n=172)

Redenen hoogopgeleide ouders (in %)	Spontaan genoemd	Bij nalopen redenen	Belangrijkste
Kwaliteit van de school	28	56	40
Sfeer van de school	25	53	22
Onderwijscultuur	23	37	16
Veiligheid van de school	6	47	15
Specifieke onderwijsconcepten	22	11	14
Reputatie / imago van de school	21	50	11
Beschikbare schoolniveaus	20	44	11
Aanbevelingen door vrienden en familie	22	22	5
Veilige route naar school	5	33	4

Als belangrijkste reden komt de *kwaliteit van de school* naar voren. *Sfeer van de school, veiligheid van de school en reputatie* volgen als second best. Dit geldt voor beide groepen, echter hoogopgeleiden noemen daarnaast ook dat ze de *beschikbare schoolniveaus*, de *onderwijscultuur* en *specifieke onderwijsconcepten* belangrijk vinden.

Ook in de focusgroepen werd het belang van *onderwijscultuur* en *specifieke onderwijsconcepten* genoemd:
Een aantal ouders noemt dat er op VOschoolA wordt gewerkt met de Boom. Dit is een concept om jong leiderschap te stimuleren.

> *"Ik vind het fijn dat er veel aandacht wordt besteed aan het hebben van respect voor elkaar."* en *"Hoe leerlingen met elkaar omgaan is zo ontzettend belangrijk. Pestgedrag komt veel voor bij jongeren. Het is belangrijk dat hier aandacht voor is."*

Over verbreding van het onderwijsaanbod werd ook gesproken. Zo wordt er aandacht besteed aan kunst en dat is positief volgens de ouders.

> *"Met kunst gaan we volgende week game-ontwerpen, dat vindt mijn zoon leuk."*

Eén ouder noemde dat het juist tegenviel dat de school opeens geen aandacht meer besteedde aan techniek. Ze vond het jammer dat dit was weggevallen omdat haar zoon juist voor deze school heeft gekozen omdat hij geïnteresseerd is in techniek.

> *"Als ik dat eerder wist, dan had ik niet voor deze school gekozen."*

Als we nader analyseren of er ook verschillen zijn in motieven tussen andere groepen ouders, dan kunnen we daar het volgende over zeggen:

- De aantallen ouders die een school buiten de wijk hebben gekozen, zijn klein, maar indicatief gesteld lijkt het er op dat deze ouders kiezen voor kwaliteit, sfeer en/of specifiek onderwijsconcept.
- De groep valt in twee gelijke groepen te splitsen, namelijk ouders met een Nederlandse en met een migrantenachtergrond. Nederlandse ouders kijken vaker naar *sfeer van de school* en *specifieke onderwijsconcepten* dan migranten ouders. Zij kijken op hun beurt weer vaker naar de *veiligheid van de school*.
- Bij de verschillen tussen scholen zien we dat ouders van VOschoolC en VOschoolD veiligheid heel belangrijk vinden, terwijl dat bij VOschoolA niet speelt. Bij die laatste school gaat het vooral om de *sfeer van de school.*

Nadere toelichting schoolkeuzemotieven
We vroegen de ouders daarbij een duiding te geven aan hun motieven. De belangrijkste duidingen die hieruit naar voren kwamen waren (vaakst genoemd bovenaan):

<u>Duiding kwaliteit van de school</u>
- Goede resultaten
- Goede leraren
- Slagingspercentage

<u>Duiding veiligheid</u>
- Pestprotocol en/of aandacht voor onderwerp pesten
- Sociale veiligheid
- Fysieke veiligheid

<u>Duiding sfeer van de school</u>
- Fijn gevoel van openheid, welkom, huiselijke sfeer, gemoedelijkheid
- Behulpzaam, vriendelijk
- Positieve vibe, rustig, prettig

Duiding reputatie
- Goed aangeschreven / goede naam
- Specifiek genoemd: school staat bekend als 'excellent'

Duiding onderwijscultuur
- Selectie op streng en gedisciplineerd
- Gericht op samenwerking en ontwikkeling
- Structuur en begeleiding
- Gericht op resultaten

Duiding specifieke onderwijsconcepten
- Huiswerkvrij
- Gericht op sport
- Cultuur en theater

Verschillen in duiding voor laag- en hoogopgeleide ouders zijn te zien bij *onderwijscultuur* en *specifieke onderwijsconcepten:* Bij de eerste noemen laagopgeleiden met name 'streng' en 'gedisciplineerd', terwijl hoogopgeleiden andere aspecten van onderwijscultuur noemen, samenwerking, ontwikkeling, begeleiding, etc.
Bij *specifieke onderwijsconcepten* worden door laagopgeleide ouders 'huiswerkvrij' genoemd, terwijl hoogopgeleide ouders sport veel noemen en daarnaast een breed assortiment aan concepten: taal, theater, cultuur, etc.

3.3 Jongeren in het voortgezet onderwijs over hun schoolkeuze

Tabel 3.6: Leerlingen vo-scholen totaal

	Aantal	Percentage
VOschoolD	83	40%
VOschoolA	84	40%
VOschoolB	45	20%
Totaal	212	100%

Op drie voortgezet onderwijs instellingen hebben we in totaal 212 leerlingen geënquêteerd, daarvan bestaat 60% uit jongens en 40% uit meisjes.
Twee van deze instellingen zijn op Rotterdam Zuid en eentje is te vinden in Rotterdam Noord. De willekeurig gekozen leerlingen (uit de brugklassen) wonen in de buurt van de school, op een enkeling na die de reis van Zuid naar Noord maakt.
De brugklas leerlingen zijn als volgt verdeeld over de schoolniveaus: 45% vmbo, 22% havo, 21% combinatie havo/vwo en 12% gymnasium.

Reistijd
De willekeurig gekozen leerlingen (uit de brugklassen) wonen in de buurt van de school, op een enkeling na die de reis van Zuid naar Noord maakt. Voor 80% van de leerlingen is de reistijd naar school tot 20 minuten. 20% is tussen de 21 en 45 minuten onderweg. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de meeste leerlingen met de fiets (68%) komen. 20% maakt gebruik van het openbaar vervoer. De rest komt of lopend of wordt gebracht met de auto.

Enkele jongeren maken de tocht van Zuid naar Noord (andersom komt in onze data niet voor), deze geven als argumenten hiervoor:

- Niet specifieke redenen: ‘deze school is leuk en goed’
- Familie heeft op de school gezeten
- Weinig opties in naburige gemeenten en op Zuid
- Als specifieke keuze: aanwezigheid van een huiswerkklas
- Aanbevolen door de basisschool

Achtergrond huishouden
De brugklasleerlingen zijn als volgt verdeeld over de schoolniveaus: 45% vmbo, 22% havo, 21% combinatie havo/vwo en 12% gymnasium.
De jongeren op de drie voortgezet onderwijsscholen hebben als achtergrond: Nederlands (49%), Marokkaans (10%) en Turks (9%), Surinaams (6%) en Kaapverdiaans (4%).
De meerderheid (52%) van de jongeren heeft aangegeven geen religie of levensovertuiging te praktiseren. Van een derde van de jongeren die een religie/levensovertuiging aanhangen heeft hun geloof ook een rol gespeeld bij hun schoolkeuze.

Benutten informatiebronnen
De informatie over de voortgezet onderwijs instelling krijgen de jongeren grotendeels via het bezoeken van open dagen (78% doet dit). Verder is het advies van de basisschool belangrijk (63%), de informatie die ze krijgen van vrienden en familie (54%), gesprekken met school zelf (51%). Ruim een derde raadpleegt folders en brochures en de website van de school zelf. Schoolgidsen, andere websites, kranten en andere media zijn informatiebronnen die weinig worden benut.
In de focusgroepen zeiden leerlingen dat de aanwezigheid van vrienden/vriendinnen of broertjes/zusjes op dezelfde school een reden was om voor de school te kiezen. Bij VOschoolA worden zowel vrienden, broers of zussen die al op de school zaten als vrienden van de basisschool die ook naar deze school zouden gaan genoemd als reden:

> *“Ik vind het heel leuk dat je ook nog contact kan hebben met je eigen broers en zussen als je op school bent. Als er wat gebeurd is ofzo, dan zijn je broers en zussen in de buurt.”*

Tevredenheid over de school
De keuze voor een middelbare school is een keuzeproces van ouder en kind. We zagen dit al in § 3.2. De jongeren geven net als de ouders aan dat dit voor 40% een gelijke stem is. De meerderheid van de jongeren (54%) geeft echter aan dat zij hierin beslissend zijn.

De leerlingen zijn (zeer) tevreden over een schoolkeuze, dit geeft 80% aan. Minder dan 10% is ontevreden. De redenen lopen uiteen van schoolaspecten (veel schoolwerk) tot triviale zaken (vroeg opstaan).

Schoolkeuzemotieven
Aan de leerlingen is gevraagd om motieven te noemen die een rol hebben gespeeld bij het kiezen van een school, welke motieven daarvan het belangrijkste waren en welke motieven zelfs zo belangrijk zijn om een langere reistijd voor lief te nemen. De resultaten zijn in tabel 3.7 te zien.

Tabel 3.7: Redenen leerlingen schoolkeuze motieven (n=212)

Redenen (in %)	Aangekruist als motief	Belangrijkste motieven	Belangrijk genoeg reistijd >20 min
Sfeer van de school	84	72	38
Kwaliteit van de school	84	58	24
Veiligheid van de school (*bijv. pesten, fysieke veiligheid*)	64	50	27
De beschikbare schoolniveaus (*vmbo-bk(g)t, havo, vwo*)	72	42	21
Veilige route naar school	48	37	23
Uitstraling van schoolgebouw (*gebouw, klassen, plein, omgeving*)	62	28	11
Reputatie/imago van de school	42	23	8
Specifieke onderwijsconcepten (*techniek, sport, TTO, etc.*)	37	23	9
Grootte van de school	44	22	9
Aanbevelingen door vrienden of familie	50	20	7
Onderwijscultuur (*streng, gericht op ontwikkeling, etc.*)	37	19	7
Met vriendjes naar dezelfde school	31	17	7
Nabijheid van de school	34	17	4
Aanbod naschoolse activiteiten	27	14	5
Categorale school (*bijv. school met alleen havo, vwo of gymn.*)	26	10	5
Samenstelling van de leerlingenpopulatie	15	7	1
Schoolkosten	13	6	3
Levensbeschouwelijke richting (*bijv. christelijk, islamitisch*)	12	6	3
Pedagogische richting (*Montessori, Dalton, vrije school, etc.*)	11	5	1
Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	10	4	2

Voor de scholieren is de sfeer verreweg de belangrijkste reden om voor een school te kiezen, en 38% geeft aan dat ze hier zelfs ver voor willen reizen. Kwaliteit en veiligheid van de school zijn andere belangrijke redenen. Naast de beschikbaarheid van schoolniveaus is een veilige route voor scholieren ook heel belangrijk. Opvallend hoog scoort ook de uitstraling van het schoolgebouw.
Uit de focusgroepen volgen nadere duidingen, bijvoorbeeld op schoolniveaus en kwaliteit: Leerlingen van beide scholen geven aan het belangrijk te vinden dat er meerdere schoolniveaus zijn. De voornaamste reden die ze hierbij noemen is het idee dat ze nog een niveau zouden kunnen dalen, mochten ze het niveau waarop ze in de brugklas zitten niet halen.

> *"Ik heb ook een andere school overwogen waar alleen gymnasium is. Ik wilde graag gymnasium doen, maar weet niet of ik het aankan en hier kan ik nog een niveau naar beneden."*

Op beide scholen geeft een aantal leerlingen aan dat de kwaliteit van de school een rol heeft gespeeld bij de keuze voor de school. Bij VOschoolB meten de leerlingen de kwaliteit vooral af aan inspectierapporten en slagingspercentages. Leerlingen van VOschoolA interpreteren kwaliteit van de school voornamelijk als de kwaliteit van de docenten. Zij geven aan dat leraren goed lesgeven, niet te streng zijn en prettige werkvormen in de klas gebruiken.

Voor scholieren lijken motieven als onderwijscultuur en specifieke onderwijsconcepten een minder belangrijke reden te zijn om voor een school te kiezen. Deze laatste motieven speelden bij de ouders wel een rol, maar ook bij de gesproken jongeren in de focusgroepen, zoals deze jongen van VOschoolA treffend stelt:

> *"Ze hebben veel ondersteuning, bijvoorbeeld als je bij een vak moeite hebt, dan kunnen ze je extra ondersteunen. Je kunt je dan inschrijven voor ondersteuningsuren."*

Als we nader analyseren of er ook verschillen in motieven tussen verschillende groepen jongeren zijn, dan kunnen we daar voor een verdeling het volgende over zeggen:

- Ook hier valt de groep in tweeën te delen wat betreft leerlingen met een Nederlandse en met een migrantenachtergrond. Migranten leerlingen vinden de motieven *kwaliteit* en *veiligheid van school* belangrijker dan Nederlandse leerlingen. Ook *samenstelling van de leerlingenpopulatie* vinden zij vaker belangrijker dan Nederlandse leerlingen. De Nederlandse leerlingen op hun beurt vinden naast *kwaliteit* en *veiligheid* ook *sfeer van de school* en *onderwijscultuur* belangrijk.

Nadere toelichting schoolkeuzemotieven
De nadere duiding van deze redenen is als volgt:

<u>Kwaliteit van de school</u>
- Goede resultaten
- Goede leerkrachten

<u>Veiligheid van de school</u>
- Pestprotocol
- Sociale veiligheid

<u>Sfeer van de school</u>
- Gezellig
- Warm

4. Conclusies

In dit laatste hoofdstuk gaan we in op de conclusies en beantwoorden we de onderzoeksvragen.

In de literatuur is een algemeen beeld over motieven voor schoolkeuze in Nederland te vinden. Doel van ons verkennende onderzoek in Rotterdam was om dat beeld van een lokale inkleuring te voorzien. Hoewel ons onderzoek maar op een beperkt aantal scholen heeft plaatsgevonden en in bijzonder korte tijd moest worden uitgevoerd, is het gelukt die lokale inkleuring te bieden.

Een algemene conclusie daarbij is, dat schoolkeuzemotieven van ouders in Rotterdam in grote lijnen overeenkomt met de schoolkeuzemotieven van ouders in Nederland. De *kwaliteit, sfeer* en *veiligheid van de school* zijn belangrijke motieven om een school te kiezen, ook in Rotterdam. De *nabijheid* van de school en *samenstelling van de schoolpopulatie* spelen wel een rol in het keuzeproces, maar zijn uiteindelijk vaak niet de belangrijke reden om een school te kiezen. In de focusgroepgesprekken met ouders blijkt wel dat zij naar deze aspecten kijken bij het kiezen van een school.
In het voortgezet onderwijs noemen jongeren naast *kwaliteit, sfeer* en *veiligheid* ook de *aanwezige schoolniveaus* als belangrijke reden om voor een school te kiezen.

4.1 Beantwoording onderzoeksvragen

De hoofdvraag van het onderzoek was:

Welke motieven spelen bij Rotterdamse ouders met verschillende achtergrondkenmerken een rol bij de keuze voor een school in het basisonderwijs en voor ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs?

We beantwoorden deze vraag door de onderstaande deelvragen te beantwoorden.

1. Wat is in het primair onderwijs de reden voor ouders om te kiezen voor een school buiten de wijk?

We hebben weinig ouders gevonden die een school hebben gekozen buiten hun eigen wijk. We hebben de indruk dat de meeste ouders voor een school uit de buurt kiezen en dat dit aanbod voldoende aansluit op hun wensen, aangezien alle geënquêteerde ouders (zeer) tevreden zijn met hun keuze. In ieder geval kiezen deze ouders voor *kwaliteit*, *specifieke onderwijsconcepten* en *veiligheid van de school.* Daarnaast is ook *sfeer* van belang. Het gaat dan om zaken als je welkom voelen en vriendelijk ontvangen worden (vergelijk Lusse, 2013).
Met name ouders waarvan de kinderen al op een basisschool zitten geven aan dat *specifieke onderwijsconcepten* een rol hebben gespeeld wanneer zij voor een basisschool hebben gekozen die wat verder weg zit. Ouders geven dan aan dat het in dat geval gaat om scholen met een duidelijk cultuurprofiel, een muziekprofiel of een sportprofiel. Het gaat hier vooral om ouders met een Nederlandse achtergrond. Ouders met een migrantenachtergrond kiezen vrijwel altijd voor een school in de buurt. Dit correspondeert met wat we in de literatuur tegenkomen, de pedagogische richting kan voor ouders aanleiding zijn om voor een bepaalde school te kiezen (Allen, Bijlsma, Borghans & Poulissen, 2016-1). Dat geldt uiteraard ook voor een

conceptvoorkeur, zoals Montessori of Jenaplan. Uit Amsterdams onderzoek (Ten Broeke et al., 2004), blijkt echter dat schooltype / pedagogische richting van de school voor de meeste ouders niet doorslaggevend is om hun kind in een andere buurt op school te doen. Datzelfde geldt voor *schoolkosten:* ouders die het zich kunnen veroorloven betalen die kosten als er voldoende tegenover staat. Ouders die dat niet kunnen betalen nemen die scholen niet mee in hun afweging (ook al zijn er allerlei kwijtscheldings- of kortingsregelingen en erschillen de meeste scholen niet veel van elkaar in wat zij in rekening brengen voor ouderkosten).

2. Wat is in het voortgezet onderwijs de reden voor ouders en leerlingen om te kiezen voor een school buiten hun woongebied (Noord of Zuid) of buiten Rotterdam?

Het aantal ouders dat een school buiten de wijk heeft gekozen is klein, maar zij gaan voor kwaliteit, sfeer, en/of een specifiek onderwijsconcept.
Leerlingen noemen met name de *sfeer van de school, kwaliteit van de school* en/of de *veiligheid van de school* voor hun keuze een school verder weg te kiezen. Daarnaast kijken jongeren naar de beschikbare onderwijsniveaus. Scholen waarin ze zowel op als af kunnen stromen, zijn in trek.
In de focusgroepen werd het belang van *onderwijscultuur* en *specifieke onderwijsconcepten* (te weten verrijkende activiteiten, specifiek roosteruren en (t)huiswerkvrij onderwijs) genoemd om voor een bepaalde voortgezet onderwijsschool te kiezen buiten de eigen wijk of het *niet* vinden van een specifiek gewenst onderwijsconcept *in de buurt*.

3. Wat is de behoefte van de ouders en wat geeft de doorslag bij hun schoolkeuze?

We kunnen stellen dat basismotieven voor ouders en leerlingen bij de keuze voor een basis- of voortgezet onderwijsinstelling de *kwaliteit, sfeer* en *veiligheid* zijn. Die dient op elke school in orde te zijn. *Onderwijscultuur* en *specifieke onderwijsconcepten* zijn motieven die vervolgens daarna volgen: ouders die op zoek zijn naar een bepaald type onderwijsvorm, wijze van lesgeven en/of verrijkende activiteiten.
Verder wordt nabijheid en hoe de schoolpopulatie zich tot de populatie in de wijk verhoudt, meegewogen, maar minder prangend dan de eerder genoemde motieven.
Daarnaast geldt voor de jongeren die een vo-school kiezen dat de *aanwezige schoolniveaus* ook een belangrijk motief zijn.
Opmerkelijk genoeg komt het kiezen voor een bepaalde pedagogische richting niet naar voren als zwaarwegend motief.
Concluderend kunnen we stellen dat ouders *meerdere aspecten* meewegen in hun keuzeproces. *Kwaliteit* staat bovenaan, maar als een school een afstandelijke sfeer kent, een eenzijdige ontwikkelingsrichting kiest of geen leerlingpopulatie kent die de diversiteit van de stad weerspiegelt, dan kiezen zij daar uiteindelijk *niet* voor.

4. Hoe kunnen de ouders en de leerlingen (vo) verleid worden wel te kiezen voor een school in de buurt?

Van belang is dat ouders en leerlingen zich met name door open dagen laten informeren over de school. Dit is dan ook het (enige) moment om de school in een goed daglicht te stellen. De indruk van die dag is bepalend voor hun keuze. Zij letten op de volgende motieven:

- Kwaliteit van de school.
- Sfeer van de school.
- Veiligheid van de school.
- Samenstelling leerlingpopulatie.
- Specifieke onderwijsconcepten.

- Beschikbare schoolniveaus (wat betreft de kijk van leerlingen richting vo).
- Onderwijscultuur (wat betreft de kijk van ouders richting vo).

De eerste drie motieven (sfeer, kwaliteit en veiligheid) zijn voorwaardelijk en gaan er eigenlijk over of de school de basis op orde heeft. Op de andere motieven (samenstelling populatie, concept, schoolniveaus) kan elke school meer eigen keuzes maken en zich meer onderscheiden. De genoemde onderwijscultuur zit daar wat tussenin om dat die enerzijds overlapt met veiligheid en sfeer, anderzijds ruimte biedt om per school meer in te gaan op wat ouders vooral willen: dat hun kind gezien wordt en dat er aandacht is.
De volgorde van de zeven veelgenoemde motieven kan verschillen, en vormen met elkaar een puzzel die ouders en oudere leerlingen oplossen. De motieven zijn dan de puzzelstukjes die zij goed in elkaar willen leggen. Puzzelstukjes zijn niet voor iedereen even groot en kunnen ook voor een individu niet op alle momenten even groot zijn.

Op zichzelf biedt dit lijstje motieven aanknopingspunten voor actie en gezien het doel van ons onderzoek gaan we daar hier nader op in.

Wanneer je ouders wilt verleiden dan is het goed om te bedenken dat het bij deze keuzen niet gaat om een rationele afweging. Ouders en oudere leerlingen gaan vaak veel implicieter te werk bij het kiezen van een school (dan vaak wordt gedacht) en ook als hen wordt gevraagd motieven te expliciteren dan zijn zij zich ervan bewust dat je pragmatische afwegingen moet maken. Wanneer je bij een open dag het gevoel hebt je 'direct thuis te voelen' op een school of wanneer je een goed idee of gevoel hebt bij de 'kwaliteit van het onderwijs' dan vormt dat waarschijnlijk de basis voor je keuze en voeg je andere aspecten van je keuze daar zo aan toe dat je voor jezelf een aanvaardbaar rond verhaal krijgt. Dat blijkt uit onze gesprekken met ouders dat zij best moeite deden om achter de kwaliteit (uitstroomniveau) van de scholen te komen. Zij wisten soms ook scholen in de buurt te noemen van een hogere kwaliteit dan de school waar zij uiteindelijk hun kind hebben ingeschreven. Hoewel ouders de kwaliteit van de school als belangrijkste motief aanmerken, kiezen deze ouders uiteindelijk voor een school waarbij het totaalplaatje van waarbij naast kwaliteit ook de sfeer, aandacht voor hun kind, de brede ontwikkeling van hun kind (concepten) en de gemixte populatie belangrijke motieven zijn. In het licht van hoe scholen met name in Zuid zich zouden moeten profileren is dit een belangrijke bevinding en aanknopingspunt.
Het maakt de ruimte om motieven voor schoolkeuze doelgericht te beïnvloeden wel kleiner. De vooronderstellingen onder beleid gericht op keuzemotieven kunnen dus niet uitgaan van een rationele actor model maar moeten uitgaan van een meer praktisch plaatje.

Veel van de zeven schoolkeuzemotieven kunnen scholen en schoolbesturen zelf oppakken en waarmaken.
Bij enkele punten is overleg tussen schoolbesturen onderling en/of samen met de gemeente van belang. Als het gaat om het aanbod aan schoolniveaus en een variatie aan onderwijsconcepten, dan is afstemming vereist en een visie op het gemeenschappelijk belang van besturen en gemeente op het aanbod, bijvoorbeeld op Zuid en in Noord.
Dat geldt nog sterker voor het punt van een gemengde leerlingenpopulatie, die recht doet aan de samenstelling van de bevolking van (buurten in) Rotterdam: daarvoor is ook vergaande samenwerking nodig.
Het op overeenstemming gerichte overleg rond de Lokale Educatieve Agenda biedt schoolbesturen en gemeente een kader om over afstemming en samenwerking te spreken. Leerlingstromen staan op (het verplichte deel van) die agenda. Leerlingstromen beïnvloeden is lastig, maar een aanpak zou in elk geval beide kanten van het verhaal moeten integreren:

schoolkeuzemotieven van ouder en leerlingen en gezamenlijk beleid rond aanmelden en aannemen van scholen, schoolbesturen en gemeente.

Bij de aanknopingspunten voor actie is het goed om te kijken naar ervaringen eerder en elders. Ervaringen eerder zijn vooral opgedaan in de jaren 2008-2012, toen Rotterdam een van de twaalf pilot gemeenten was op het gebied van gemengde scholen, een thema waarbij het ook ging om keuzemotieven en aanmeld/aanname beleid. De ervaringen van toen (Brink & Van Bergen, 2012) zijn verwerkt in een uitgebreide toolkit (www.gemengdescholen.nl) en kunnen helpen bij het vormen van beleid van gemeente en schoolbesturen nu.
Instrumenten die toen in twaalf gemeenten in het basisonderwijs zijn uitgeprobeerd:

- Centraal aanmeldmoment en gezamenlijk aanmeldbeleid, in Deventer en Nijmegen. In Rotterdam is toen ook gewerkt met dubbele wachtlijsten (hoog/laag opgeleid)
- Voorlichting aan ouders / oudere leerlingen, bijvoorbeeld door buurtgidsen van basisscholen en scholentochten langs open dagen / ochtenden.
- Faciliteren en bevorderen van ouderinitiatieven, iets waar Rotterdam toen veel goede ervaringen mee heeft opgedaan.

Op bescheiden schaal worden (enkele van) deze instrumenten nog steeds ingezet in Rotterdam. Wat de pilots ook hebben geleerd is, dat ouders helder beleid begrijpen en accepteren. Zij zijn dan bereid iets van de ruimte voor keuzevrijheid in te leveren voor een rechtvaardiger systeem (zoals één moment voor aanmelding/matching).

Als het gaat om meer recente ervaringen elders, dan kan gewezen worden op het doorlopen van het centrale aanmeldbeleid in Deventer en Nijmegen, daarnaast op het werken met buurtgerichte scholen-ringen voor aanmelding sinds een aantal jaar in Amsterdam en sinds kort ook in Haarlem.

Deze instrumenten en ervaringen uit het basisonderwijs kunnen als werkzame elementen voor een nieuwe Rotterdamse aanpak worden ingezet. In het voortgezet onderwijs is de situatie anders, zijn er minder instrumenten en ervaringen beschikbaar, maar zijn er wel aanknopingspunten.
Dat alles past uitstekend bij de plannen van de huidige wethouder van onderwijs in Rotterdam, die wil inzetten op meer kansengelijkheid voor iedereen. In het manifest van de Kenniswerkplaats Rotterdams Talent (KWP, 2018) staat daar ook het nodige over en tijdens de bijeenkomst van de KWP op 1 oktober 2018 zijn er ook aanbevelingen gedaan om daaraan te werken. Die aanbevelingen hebben ook betrekking op leerlingstromen, aanmeld/aannamebeleid en voorlichting.
Al deze informatiebronnen bieden handreikingen om tot een Rotterdamse aanpak te komen die recht doet aan wensen van ouders en leerlingen en toekomstbestendig is wat betreft onderwijsprofielen en onderwijsconcepten.

5. Aan welke onderwijsconcepten en -profielen hebben ouders in het primair en voortgezet onderwijs en leerlingen in het voortgezet onderwijs in de toekomst behoefte? Welke verschillen zijn daarbij te zien tussen verschillende groepen ouders op basis van achtergrondkenmerken?

Op basis van onze verkennende studie kunnen we concluderen dat elke bevraagde ouder behoefte heeft aan scholen waar de kwaliteit op orde is, de veiligheid gegarandeerd is en een goede sfeer heerst.

Specifieker gesteld lijken ouders en leerlingen in de toekomst behoefte te hebben aan scholen waar:

- de uitstroomkwaliteit goed is en leerlingen goed gesteund worden met leren;
- leerlingen de gelegenheid krijgen zich ook op sociaal, sportief en cultureel vlak te ontwikkelen;
- een leerlingenpopulatie is die de samenleving goed weerspiegelt.

Daarbij geldt voor hoogopgeleide ouders dat wanneer het om onderwijsprofielen en specifiek onderwijsconcepten gaat, zij daar extra op letten (profielen gericht op samenwerken, cultuur, sport, etc.). Voor laagopgeleide ouders is dit afgaande op onze respondenten minder van belang, zij kijken meer naar onderwijscultuur, zoals discipline, duidelijkheid, begeleiding etc.

6. Kunnen er op basis van achtergrondkenmerken van ouders en leerlingen profielen opgesteld worden waarin duidelijk wordt aan welke onderwijsconcepten en -profielen een bepaalde groep ouders behoefte heeft?
    a. Welke ouderprofielen kunnen op basis van achtergrondkenmerken van ouders in het primair onderwijs opgesteld worden?
    b. Welke ouder- en leerlingprofielen kunnen op basis van achtergrondkenmerken van ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs opgesteld worden?

Nee, in de basis willen ouders hetzelfde: goede *kwaliteit*, goede *sfeer*, *veiligheid* en meestal een *leerlingpopulatie* die een afspiegeling is van de nabije omgeving. Daarnaast letten ouders op *onderwijscultuur* en *specifieke onderwijsconcepten.* Zij kijken daar wel verschillend naar, afhankelijk van opleidingsniveau, culturele of religieuze achtergrond, etc. Voor de ene ouder is de cultuur van samenwerking, ontwikkeling en begeleiding van belang. De ander kijkt naar een bepaald onderwijsconcept: sport, taal, theater, cultuur, etc. Weer anderen lijken zich meer op een bepaalde onderwijsstijl te focussen: discipline en strengheid.

Literatuur

Allen, J., Bijlsma, I., Borghans, L., & Poulissen, D. (2016-1). *Schoolkeuzemotieven van ouders en leerlingen in het primair onderwijs*. Maastricht: ROA.

Allen, J., Bijlsma, I., Borghans, L., & Poulissen, D. (2016-2). *Schoolkeuzemotieven van ouders en leerlingen in het voortgezet onderwijs*. Maastricht: ROA.

Ten Broeke, L., Bosveld, W., an de Kieft, M., Gerritsen, L., Koopman, C., Kuhnen, C., & Eijken, B. (2004). l*Schoolkeuzemotieven. Onderzoek naar het schoolkeuzeproces van Amsterdamse ouders.* Gemeente Amsterdam.

Gemeente Rotterdam (2018a). *Schoolkeuze-motieven van ouders. Een literatuurstudie.* OBI: Rotterdam.

Gemeente Rotterdam (2018b). *Schoolkeuze-motieven voor het voortgezet onderwijs. Een literatuurstudie.* OBI: Rotterdam.

Gilsing, R., & Tierolf, B. (2010). *Ouders nemen de wijk. In de eigen wijk naar school in gemengde wijken in Utrecht.*

Kenniswerkplaats Rotterdams Talent (2019). *Samen talenten en kansen versterken. Manifest voor onderwijs van Kenniswerkplaats Rotterdam Talent.* Den Haag: René de Haan.

Lusse, M. (2013). *Een kwestie van vertrouwen. Een ontwerpgericht onderzoek naar het verbeteren van het contact met ouders in het 'grootstedelijk' vmbo als bijdrage aan preventie van schooluitval.* Rotterdam: Rotterdam University Press van Hogeschool Rotterdam.

Martens, O., Walraven, G., & Lucassen, P. (2013). *Schoolgebouwen en schoolkeuze in Amsterdam Nieuw West*. Amsterdam: Landelijk Kenniscentrum Gemengde Scholen.

Oomens, M., Van Aarsen, E., Hulsen, M., Kooij, D., Rijken, S., Emmelot, Y., Koopman, P., & Ledoux, G. (2012). *Waar staat het po-veld? Toegevoegde waarde van Vensters po.* Utrecht: Oberon.

Bijlage I Focusgroepen

Resultaten Focusgroepen

I. Basisscholen

Overeenkomsten
Op beide basisscholen staan zowel de *sfeer van de school* als de s*amenstelling van de leerlingenpopulatie* in de top 5 van redenen om voor de school te kiezen.

- *Sfeer*

Ouders van beide scholen geven aan zich welkom te voelen op school en groot belang te hechten aan een huiselijke sfeer, de veiligheid en het welbevinden van hun kind.

> "*Eigenlijk is het allerbelangrijkste dat mijn kinderen het hier naar hun zin hebben. Ze worden niet gepest… ja, dat is het allerbelangrijkst. Dat zij het fijn hebben en goed in hun vel zitten.*"
> "*Als je binnen komt moet het goed voelen.*"
> "*De leerkrachten zijn leuk en ik heb ook een click met de school.*"

Een moeder van POschoolA is voor zij de school koos op het plein gaan zitten waar twee scholen gebruik van maken. Zij merkte dat de kinderen van de beide scholen verschillend op haar zoontje reageerden:

> *"Bij POschoolA waren ze heel sociaal en vriendelijk en behulpzaam. Bij de andere school waren de kinderen toch anders, waren ze meer op zichzelf gericht en gingen toch hem niet helpen."*

Op POschoolA geven ouders aan ook de levendige sfeer in de school (gezellig geluid van kinderen en werkstukken van de kinderen door het gebouw) te waarderen.

- *Samenstelling populatie*

De samenstelling van de populatie was voor ouders van beide scholen een belangrijk motief. Op beide scholen geven ouders met diverse culturele achtergronden aan dat zowel scholen die een overwegend 'zwarte' als scholen die een overwegen 'witte' leerlingenpopulatie hebben zijn afgevallen. De voorkeur gaat uit naar een populatie die zowel in kleur als sociaaleconomische achtergrond een '*weerspiegeling van de maatschappij'* is

> "*Het is een gemengde school met heel veel leerlingen uit diverse culturen. Dat lijkt me wel zo gezond in Rotterdam.*"

- *Uitstroomniveau*

Op beide scholen hebben verschillende ouders zich georiënteerd op het uitstroomniveau van meerdere scholen. Hoewel dat in het voordeel van andere scholen uitviel, kozen deze ouders toch voor de scholen in het onderzoek, bijvoorbeeld omdat zij het belangrijker vonden dat hun kind tussen vriendjes in de buurt op konden groeien.

> "W*ij vonden het hoog uitstroomniveau een voordeel [van die andere school]. Dit is echter ook direct het nadeel omdat er zeer eenzijdige doelen zijn en er onvoldoende gekeken wordt naar andere talenten dan intellect.*"

Ouders op beide scholen waarderen het dat zowel kinderen die extra uitdaging willen als kinderen die extra ondersteuning nodig hebben aan bod komen.

"De leerkracht kijkt goed wat het kind nodig heeft aan leerstof. Dat vinden wij heel belangrijk."

- *Schoolkosten*

De ouders op beide scholen waren het er over eens dat de schoolkosten geen grote rol hebben gespeeld in de afweging. Hoewel deze ouders buitenschools aanbod waarderen, hebben zij soms wel problemen met de extra kosten die dit met zich meebrengt. Volgens sommige ouders zijn de schoolkosten voor de meeste scholen wel ongeveer gelijk, zodat dat niet mee hoeft te wegen in de afweging. Op beide scholen heeft een aantal ouders zich echter ook georiënteerd op scholen waar de schoolkosten substantieel hoger zijn dan op de gemiddelde basisschool. Deze ouders stellen dat als er voldoende tegenover de extra kosten staat, zij hier geen bezwaar tegen hebben. Een vader vertelt dat zijn kind was uitgeloot op twee scholen (met hoge schoolkosten) die de voorkeur hadden boven POschoolB, maar dat hij nu tevreden is met hoe het is uitgepakt, vooral ook omdat de populatie op POschoolB meer gemengd is.

Verschillen tussen scholen

- *Afstand*

Dat de school dichtbij is, is voor alle ouders ook een afweging. Voor de ouders op POschoolB (gemiddelde reisduur 5 minuten lopen) is dit van doorslaggevender belang, vooral ook met het oog op het zelfstandig kunnen reizen van hun kinderen als deze wat ouder zijn. Hoewel ouders op POschoolA (gemiddelde reisduur 10 minuten, met een grote range) de afstand ook belangrijk vinden (bijvoorbeeld omdat ze bij calamiteiten dan snel op school kunnen zijn), geven zij ook aan dat als POschoolA verder van hun huis af had gestaan, ze toch voor deze school gekozen zouden hebben.

- *Onderwijsconcept*

Het gegeven dat POschoolA een kunstzinnige basisschool is, is voor de ouders op POschoolA een zeer belangrijk motief om voor deze school te kiezen (naast sfeer en populatie). De ouders kiezen bewust voor een school waar kinderen zich breder kunnen ontwikkelen. Op het verlanglijstje van een aantal ouders staat zelfs dat zij nog meer aandacht voor kunst- en cultuur zouden willen. De ouders hebben zich allen goed verdiept in scholen met diverse onderwijsconcepten (Jenaplan, Montessori, Vrije school). Het spreekt de ouders aan dat de school niet een vast concept heeft, maar wel Jenaplanachtige elementen kent. Op POschoolB komt het onderwijsconcept niet aan de orde.

- *Uitstraling gebouw en omgeving van de school*

Op POschoolB is de uitstraling van het gebouw een negatief punt. De ouders geven aan dat het gebouw te klein is voor de hoeveelheid kinderen in de school. Er is al jaren sprake van nieuwbouw maar er gebeurt nog steeds niets.

"In het bijgebouw moet je de ramen wel heel ver open zetten om frisse lucht binnen te krijgen. Tsja… eigenlijk kan de school hier niet zoveel aan doen maar de gemeente… Het gaat om de gezondheid van kinderen."

Bij POschoolA is het verkeer rond de school een punt van aandacht, maar is het grote speelplein een pluspunt.

- *Verlanglijstje*

Als ouders op POschoolB filosoferen over de ideale school noemen zij unaniem dat kleinere klassen ideaal zouden zijn, zodat er meer aandacht voor de kinderen is. Op POschoolB zouden ouders graag zien dat er kleinere klassen zijn, zodat de leerlingen meer aandacht kunnen krijgen.

"Soms redt de juf het niet met haar aandacht… bepaalde problemen kan ze dan niet oplossen."

Ook een continurooster staat op het verlanglijstje van deze school.

Verschillen tussen ouders

- *Levensbeschouwing*

Bij geen van de ouders is de christelijke levensbeschouwing van POschoolB een motief geweest voor de keuze. Enkele ouders op POschoolA hebben wel bewust voor een openbare school gekozen, hoewel het anderen weer niet zou hebben uitgemaakt als deze school christelijk zou zijn geweest.

- *Met vriendjes naar school*

Hoewel sommige ouders aangeven dat met vriendjes naar school gaan bij kleuters nog niet zo relevant is (ze maken wel vriendjes op school) is naar de zelfde school gaan als vriendjes en vooral ook buurtgenootjes een belangrijke afweging:

"In mijn omgeving hoorde ik steeds 'Ik ga naar POschoolB*' en ja… kinderen kunnen best wel direct zijn. Vooral op jonge leeftijd… dus dat vond ik belangrijk… dat hij erbij zou horen."*

II. Voortgezet onderwijs scholen

Ouders

Vraag 1: Wat waren de belangrijkste redenen om voor deze school te kiezen.

- Nabijheid school

Alle ouders van VOschoolA hebben bewust gekozen voor een school in de buurt. Eén ouder noemde dat haar kinderen tijdens een tussenuur regelmatig naar huis gaan. Eén van de ouders had een lijstje met scholen opgesteld waaruit hun kind mocht kiezen. Eén van de motieven die ze hierbij in overweging hebben genomen was de nabijheid.

"School mag niet te dichtbij het centrum zijn omdat ik uit mijn eigen ervaring weet dat de leerlingen dan te vaak de stad in gaan tijdens een tussenuur" en een andere ouder vertelde: *"Ik hoef mijn kind zo jong niet een half uur in de spits te laten fietsen. Dat kan altijd later nog."*

De afstand speelde deels een rol bij de ouders en kinderen van VOschoolB. Aan de ene kant moest de school niet te ver zijn, aan de andere kant was dat voor alle ouders niet de belangrijkste reden. Bij een dochter die zelf mocht kiezen was hierover discussie thuis:

"Haar vader zei, 'ga niet te ver weg, dat is niet nodig' terwijl ik zei 'maak zelf je eigen keuze."

- Reputatie/imago school

Twee ouders gaven van VOSchoolA aan dat de school een goede naam heeft en ze mede daardoor voor deze school hebben gekozen. De school stond volgens beide ouders bekend als degelijk, ze hebben nooit wat negatiefs gehoord over de school.

"Ik vind het belangrijk dat een school goed staat aangeschreven."

- Onderwijscultuur

Een aantal ouders noemt dat er op school wordt gewerkt met de Boom. Dit is een concept om jong leiderschap te stimuleren.

"Ik vind het fijn dat er veel aandacht wordt besteed aan het hebben van respect voor elkaar."

"Hoe leerlingen met elkaar omgaan is zo ontzettend belangrijk, pestgedrag komt veel voor bij jongeren, het is belangrijk dat hier aandacht voor is."

- Klik met school

Door één ouder werd genoemd dat de klik met school erg belangrijk is geweest. Van deze ouder hebben beide kinderen drie open dagen bezocht, maar deze school sprak beide kinderen het meeste aan. Opvallend is dat de dochter één van de andere scholen vies vond en dat de school daardoor afviel.

- Meerdere niveaus beschikbaar

Meerdere ouders noemden dat het een belangrijk motief was dat er meerdere niveaus zijn op school. Eén ouder noemde dat haar zoon van het mavo VOschoolA = school 1 kwam en toen hij naar de middelbare school ging al wist dat hij door wilde gaan naar het havo. Ze hebben dus expres een school gekozen met meerdere niveaus. (ouder 2).

- Sfeer van de school

De sfeer speelde bij twee ouders op VOschoolA ook een belangrijke rol bij de keuze voor de huidige school. De kinderen hebben allen open dagen bezocht en daarbij werd aangegeven dat de sfeer in de school een rol speelde bij de keuze.

Alle ouders op VOschoolB geven aan dat zij de school bij het bezoek van de open dag als prettig hebben ervaren en zich er thuis voelden. De sfeer is goed, de docenten vriendelijk. Zij zijn toegankelijk: je kan de docenten mailen, naar de docenten toegaan.

"*Het voelde goed", "Toen we hier kwamen voelde zij en wij ons gelijk thuis*" en "*We werden op ons gemak gesteld.*"

- Onderwijsconcept

Eén ouder noemde het onderwijsconcept een motief die ze in overweging hebben genomen bij de keuze van de school. VOschoolA heeft extra kunst en sport als aanbod voor leerlingen.

Bij VOschoolB

- *Keuze aan de kinderen*

De aanwezige ouders gaven aan dat de keuze voor een vo-school aan hun kind was. De ouders vinden het belangrijk dat hun kind zich prettig voelt bij de school en dat zij dat ook zo ervaren.

"*Zij moet zich er goed bij voelen."*

Maar deze moeder was zelf ook heel tevreden met de gekozen school.

- *Specifieke didactiek: 80-minuten-rooster en KWT-uren*

Een ouder geeft aan dat de school sinds kort een 80-minuten-rooster heeft. Dat klonk als prettig (kortdurende lessen vond zij in haar eigen schooltijd ook vervelend).

Ook de KWT-uren (keuzewerktijd) waardoor leerlingen minder huiswerk hadden benoemen twee ouders als een reden die meespeelde of in elk geval als prettig werd ervaren. Een derde ouder vindt dit ook prettig, maar koos hier destijds niet voor. De school is hier twee jaar geleden mee begonnen en haar dochter zit langer op school. In de Keuzewerktijduren kunnen

leerlingen niet alleen kiezen voor huiswerkbegeleiding of bijles, maar ook voor meer ontspannende keuzevakken. Haar dochter doet deze periode hairstyling.

> *"Dan kan zij ook op een andere manier met haar vriend(inn)en omgaan. School is niet alleen leren."*

Een ouder geeft aan dat zij zich bij het kiezen van de school zich niet in de pedagogische of onderwijskundige richting van de school had verdiept, maar dat zij blij is met hoe de school dit vormgeeft.

- *Uitstraling gebouw*

Een ouder benoemt ook dat het gebouw van VOschoolB aantrekkelijk is (open, licht). De twee ouders die voor dit gebouw kozen vonden dat prettig en een fijne bijkomstigheid. De ouder die koos voor de school toen zij nog in het oude gebouw zaten, vond dat gebouw juist gezellig(er), maar vind dit gebouw ook prettig.

- *Adviezen bekenden*

Een van de ouders geeft aan dat zij aanbevelingen kreeg van collega's voor deze school. Dat maakte dat zij deze school volgde en een open dag bezocht.

- *Samenstelling team*

Het is een jong team, maar ook gemengd. Een ouder geeft aan dat prettig te vinden.

Motieven aan de hand van de kaartjes: Welke motieven van de kaartjes vond u ook belangrijk?

<u>Eerst VOschoolA, tenzij anders vermeld</u>

- Grootte van de school

Eén ouder gaf aan dat hij het belangrijk vindt dat de school niet te groot is.
Ook genoemd bij VOSchoolB:
De school is niet te groot en niet te klein. Dat vinden de ouders prettig. Dat versterkt de sfeer op de school.

- Overig

Eén ouder gaf aan dat het fijn is dat er een apart brugklasgebouw is. Dit werd daarna beaamd door de andere ouders.

- Aanbeveling door vrienden/familie

Eén ouder gaf aan dat zijn vrouw ook op deze school heeft gezeten. Dus de aanbevelingen van familie hebben ook een rol gespeeld bij de keuze.

- Beschikbare schoolniveaus

Drie ouders gaven aan dat ze bewust hebben gekozen voor een school met meerdere niveaus.

> *"Mijn zoon doet nu havo/vwo, hij is nog jong en kan alle kanten opgaan."*
> *"Diversiteit qua niveaus is toch wel belangrijk."*

- Met broertjes/zusjes naar dezelfde school

Eén ouder noemde dit motief als reden. Zij heeft meerdere kinderen op deze school zitten. De school was al bekend en ze waren er tevreden over.

- Onderwijscultuur

Eén ouder heeft bewust gekozen voor een school waar het '*strak geregeld is'*. Deze ouder gaf aan dat hun dochter een duidelijke structuur fijn vindt.

- Reputatie van de school

Eén ouder noemde bij deze vraag dat de reputatie van de school een rol gespeeld heeft.

"Je hoort alleen goede geluiden, dat vind ik heel prettig."

- Specifieke onderwijsconcepten

Drie van de vier ouders gaven aan dat het positief is dat op deze school aandacht wordt besteed aan extra activiteiten. Zo wordt er aandacht besteed aan kunst en dat is positief volgens de ouders. Sommige scholen doen dat te weinig volgens de ouders.

"Met kunst gaan we volgende week game-ontwerpen, dat vindt mijn zoon leuk."

Eén ouder noemde dat het juist tegenviel dat de school opeens geen aandacht meer besteedde aan techniek. Ze vond het jammer dat dit was weggevallen omdat haar zoon juist voor deze school heeft gekozen omdat hij geïnteresseerd is in techniek.

"Als ik dat eerder wist, dan had ik niet voor deze school gekozen."

- Nabijheid

Ten slotte gaf één ouder alsnog aan dat het belangrijk is dat de school in de buurt is.

Bij VOschoolB

- Leerlingenpopulatie

De leerlingenpopulatie is redelijk divers. Dat vinden alle aanwezige ouders prettig, ook de moeder wier dochter naar een Hindoestaanse basisschool (in Rotterdam West) is gegaan. Een van de ouders noemt wel dat naar haar gevoel er relatief meer leerlingen met een Turkse/Marokkaanse achtergrond zijn, maar over het geheel genomen is het divers qua culturele achtergrond.

- Vriendjes

Een ouder geeft aan dat haar dochter met vriendjes/vriendinnetjes (van de school waar zij tot groep 7 zat) naar de middelbare school wilde. Een andere dochter wilde dat juist niet: zij wilde echt een nieuwe stap zetten.

Welke motieven van de kaartjes vond u het minst belangrijk?

<u>Eerst VOschoolA, tenzij anders vermeld</u>

- Samenstelling leerlingenpopulatie

Eén ouder gaf aan dit motief niet belangrijk te vinden.

"Samenstelling leerlingenpopulatie interesseerde mij helemaal niet."

- Schoolkosten

Dit werd door alle ouders als niet belangrijk benoemd. Alle ouders gaven aan dit niet in overweging te nemen bij het kiezen van een school.

"Schoolkosten zijn er altijd dus daar kijk ik nooit naar, dat gaat hooguit een rol spelen als je het hebt over privé scholen."

- Levensbeschouwelijke richting

Twee ouders gaven aan de levensbeschouwelijke richting niet belangrijk te vinden en dit niet in overweging te nemen. "*De levensbeschouwelijke richting vind ik helemaal niet interessant*."

- Met vriendjes naar dezelfde school

Twee ouders vinden het niet belangrijk of hun kind met vriendjes naar dezelfde school gaat. Ze geven daarbij aan dat de kinderen het zelf wel relevant vonden, maar dat dit uiteindelijk geen doorslaggevende rol speelde in de schoolkeuze.

- Veiligheid

Er waren twee ouders die de veiligheid niet belangrijk vonden bij het kiezen van de school.

Bij VOSchoolB

De veiligheid van de school is voor de ouders op voorhand niet zozeer een reden geweest om wel of niet naar de school te gaan, hoewel dit ook deel uitmaakt van het zich prettig voelen in de school (sfeer op de school). Een ouder vertelt dat zij net een slechte ervaring heeft gehad hiermee (een gloednieuwe jas die uit haar dochters kluisje is gestolen). Dat geeft een vervelend gevoel. Aan de andere kant kunnen dergelijke dingen op iedere school gebeuren.

- Uitstraling schoolgebouw

Ook met dit motief was er één ouder die noemde dat ze dit niet belangrijk vinden. Hoe de school eruitziet is volgens deze ouder niet belangrijk.

[Vanaf hier VOschoolB]

- *Reputatie van de school*

De ouders geven aan de reputatie van de school niet echt meegenomen te hebben in de keuze voor de school, omdat dat ook een vertekenend beeld kan geven. Een school kan zeggen het goed te doen of goede cijfers halen, maar dat hoeft niet zo uit te pakken.

"*Een goede naam van de school zegt niet alles."*

"Je moet ook echt zelf gaan kijken, niet alleen naar naam of gegevens kijken."

Vraag 2: Wat was de school van uw tweede keuze en wat waren hier de voor- en nadelen van?

Bij VOschoolA

- Onderwijsconcept (voordeel Montessorischool)

Eén ouder noemde dat er in vergelijking met de huidige school geen voordelen zaten aan de andere scholen, later in het gesprek noemde deze vader wel dat het onderwijsconcept van Montessori wel een voordeel was waardoor ze Montessori als tweede keus hadden

- Met vriendjes naar dezelfde school (voordeel VOschoolC)

Eén ouder gaf aan dat haar zoon naar het VOschoolC wilde omdat al zijn vriendjes naar deze school gingen. Hij werd niet aangenomen dus moest hij wel naar de huidige school. Uiteindelijk was dat verder een prima keuze en zijn ze tevreden met de school.

- Sfeer van de school (nadeel VOschoolC)

Eén ouder noemde dat haar kind de school vies vond en zich daarom niet welkom voelde.

- Specifiek onderwijsconcept (voordeel VOschoolC)
De kinderen leren op deze school zelf structureren wat positief is (geldt voor het oudste kind). Het andere kind wilde naar een tweetalige school, maar dit werd afgeraden omdat het kind dyslexie heeft (jongste). Hun kind had ook op het Dalton basisonderwijs gezeten.

- Overig (nadeel VOschoolC)
Er komt een verbouwing aan en één ouder zegt uit eigen ervaring dat dit teveel chaos met zich meebrengt.

Bij VOschoolB

- Afstand en Zuidelijke of Noordelijke maasoever (voordeel VOschoolB)
De drie ouders en hun kinderen hebben meerdere scholen in hun overwegingen meegenomen. Een van de ouders heeft alle scholen op Zuid bekeken. Haar dochter heeft op meerdere scholen lessen gevolgd. Deze moeder heeft zich niet op scholen aan de andere Maasoever georiënteerd, omdat ze dat deel van de stad niet goed kent. De andere ouders bekeken ook meerdere scholen in en rond Rotterdam Zuid. Toen VOschoolB beviel is deze moeder niet meer naar VOschoolD gegaan. Voor alle ouders en dochters was VOschoolB de eerste keuze, na afweging van andere scholen. Dit tot opluchting van de moeder waarvan de dochter op een Hindoestaanse basisschool in Rotterdam West zat. Deze moeder heeft zich ook georiënteerd op VOschoolC (waar de meeste klasgenootjes van haar dochter heen gingen). Deze moeder is blij dat zij haar dochter nu niet meer hoeft te brengen, zeker met de files als gevolg van de afsluiting van de Maastunnel. Zij was blij dat haar dochter nu dichterbij naar school gaat, zeker ook vanwege de files en de afsluiting van de Maastunnel. Toen VOschoolB goed beviel is zij niet meer naar de open dag Op VOschoolC gegaan.
Toch moet één van de leerlingen dagelijks 30 minuten fietsen om naar VOschoolB te komen. Omdat dit geen echt veilige route is heeft haar moeder in de zomervakantie met haar proefgereden. Scholen dichter in de buurt vonden moeder en dochter niet passen (theater profiel). Fietsen naar Noord was beslist te ver.

- Niveau van de school (nadeel VOschoolB)
Voor een van moeders en haar dochter was het Zuidergymnasium de eerste keuze, maar dat viel vanwege een lager schooladvies af.

- Grootte van de school (voordeel VOschoolB)
Voor deze ouders en hun kinderen viel twee andere vo-scholen af omdat er veel leerlingen waren en het grote gebouw geen fijn gevoel gaf.
"Mijn dochter zei 'dan ga ik verdwalen."

Vraag 3: Wanneer vindt u een school zo ideaal dat u er meer voor over heeft om uw kind daarnaar toe te laten gaan?

Bij VOschoolA

- Onderwijscultuur
Eén ouder noemde dat het belangrijk is dat alles op school goed geregeld is, maar dat je dat van tevoren eigenlijk nooit weet van een school: *"Als je van tevoren weet dat alles goed geregeld is op school, bijvoorbeeld dat uitval van docenten wordt opgevangen."*

- Betrokkenheid docenten

Eén ouder noemde dat betrokken docenten een erg belangrijke invloed hebben op het kind en dat hij daardoor veel meer moeite zou willen doen.

"Als er betrokken docenten zijn die het beste uit je kind willen halen."

"Betrokkenheid is heel belangrijk, ik ervaar dat ook heel erg op dit moment." Zijn dochter heeft een maand geleden een zware operatie gehad, er is veel contact met docenten die haar willen helpen. *"Ik zou zelfs extra geld betalen om mijn kind naar deze school te sturen."*

- Specifieke onderwijsconcepten

Eén ouder noemde dat zij het belangrijk vindt dat er aandacht wordt besteed aan extra vakken zoals kunst en sport. Dat doen ze ook al op de huidige school.

"Diversiteit is belangrijk: niet alleen maar kunst en cultuur (brede sector). Mijn kind is nog zo jong en weet nog niet welke richting het op wil."

- Overig

Eén ouder vindt de zorgstructuur binnen de school ook erg belangrijk. Hij heeft zelf als schoolverpleegkundige gewerkt en vraagt op scholen altijd standaard naar hoe de zorgstructuur is geregeld. *"Wat doen jullie als het mis is gegaan of als het mis dreigt te gaan met het kind?",* is een vraag die hij standaard stelt. Deze ouder heeft met open dagen gesprekken gevoerd met de school maatschappelijker werkers en is daarbuiten ook nog in gesprek gegaan met de scholen over de zorgstructuur.

Bij VOschoolB

Over deze vraag moeten de ouders even nadenken. Ze noemen een aantal punten die meespelen:

- Veiligheid van de school

Een veilige sfeer is belangrijk voor een school. Als een school een veilige sfeer heeft en niet met criminaliteit in zware of lichte vorm te maken heeft in en om de school, is dat voor de ouders ook een reden om een school meer ideaal te vinden dan een school die dat wel heeft.

- Kleinschaligheid

De ouders geven aan dat de grootte van de school een aspect is dat zij belangrijk vinden voor een school en vooral het gevoel van kleinschaligheid: dat leerlingen gezien worden, dat er aandacht voor hen is en dat ouders ook gezien worden en makkelijk contact kunnen zoeken met de mentor of andere medewerkers van de school.

Vraag 4: Wilt u nog iets toevoegen?

<u>Eerst VOschoolA, tenzij anders vermeld</u>

Scholen pakken enorm uit met open dagen en doen dit met veel gedoe eromheen. Ook bieden ze steeds meer extra activiteiten aan om ouders en kinderen te trekken, zoals sport. *"Terwijl wij als ouders gewoon willen gaan voor een goede school."* Het kind moet nu dan gedwongen kiezen voor een extra activiteit terwijl niks ze aantrekt. *"Franje is leuk, maar de vraag is vooral: is het een goede school, staat ie goed bekend, is er een goede zorgstructuur?"* Daar gaat het om bij de keuze van een school.

Alle activiteiten kosten zoveel extra tijd dat het ook belangrijk is om te kijken hoe laat kinderen uit zijn. Masters: verplichte keuzevakken vindt de ene ouder goed, voor de andere wordt

aangegeven dat het kind daar niet op zit de wachten. Kiezen voor goed onderwijs is het meest belangrijk. Wat er in de kantine wordt verkocht, is ook belangrijk, met de open dag waren er sapjes op school maar die hebben ze daarna nooit meer terug gezien.

Een goede conciërge is ook erg belangrijk: *"Ik praat ook altijd met de conciërge op school."* Hoe vangt een conciërge je kind op. *"Hij moet stevig, betrokken, flexibel en strikt zijn." "Met de conciërge maakt mijn zoon het eerste kennis op school."*

Bij VOschoolB

Op basisscholen wordt soms een scholenmarkt georganiseerd. Een van deze ouders weet dat dit destijds alleen voor de leerlingen was en die leerling daar niet veel waarde uit haalde. Een scholenmarkt waarbij ook ouders aanwezig kunnen zijn, zou een mooie toevoeging kunnen zijn om je als ouders en kinderen op een school te kunnen oriënteren.

Leerlingen

In het voortgezet onderwijs zijn focusgroepen gehouden op VOschoolA (noord) en VOschoolB (zuid). Beide focusgroepen bestonden uit acht leerlingen uit de brugklassen.

<u>Overeenkomsten</u>
Op beide voortgezet onderwijs scholen staan de beschikbare schoolniveaus en het schoolgebouw in de top 5 van redenen om voor de school te kiezen.

- Beschikbare schoolniveaus

Leerlingen van beide scholen geven aan het belangrijk te vinden dat er meerdere schoolniveaus zijn. De voornaamste reden die ze hierbij noemen is het idee dat ze nog een niveau zouden kunnen dalen, mochten ze het niveau waarop ze in de brugklas zitten niet halen. Voor de leerlingen is dit een reden om niet voor een categorale school te kiezen, omdat ze anders van school moeten veranderen als het niveau toch niet geschikt blijkt te zijn.

> *"Ik heb ook een andere school overwogen waar alleen gymnasium is. Ik wilde graag gymnasium doen, maar weet niet of ik het aankan en hier kan ik nog een niveau naar beneden."*

Bij VOschoolA geven meerdere leerlingen aan op het laatste moment toch voor deze school gekozen te hebben, aangezien hun schooladvies wijzigde in groep 8, waardoor ze niet meer naar de school konden die ze eerst op het oog hadden. Het schooladvies van deze leerlingen was uiteindelijk hoger dan ze hadden verwacht.

- Schoolgebouw

Om verschillende redenen noemen leerlingen het schoolgebouw als motivatie voor hun keuze voor de school. Bij VOschoolA wordt dit voornamelijk 'de uitstraling' genoemd. Leerlingen gaven hier aan dat andere scholen die ze bekeken hadden een minder prettige uitstraling hadden en voor sommige leerlingen was dit een reden om niet voor die andere scholen te kiezen. Een leerling zei *"De uitstraling vond ik prettig, je gaat ook naar andere scholen kijken. Die andere school was van allemaal stenen gemaakt. Dat lijkt oud. De school waar ik nu zit is een mooie school."*
Bij VOschoolB geven alle leerlingen aan het erg prettig te vinden dat er een apart brugklasgebouw is. Ze geven hierbij ook aan dat het prettig is dat het gebouw groot genoeg is voor het aantal leerlingen. *Er werd gezegd: "Dan zit je niet gelijk met die zesde klassers"* en

"In het hoofdgebouw is het bij de trappen best druk, een groot schoolgebouw is fijn omdat je anders elkaar in de gangen in de weg loopt."

Naast de beschikbare schoolniveaus en het schoolgebouw die zowel op VOschoolB als VOschoolA in de top 5 van motieven terugkwamen, is er nog een aantal andere motieven die op beide scholen door een aantal leerlingen worden genoemd.

- Specifiek onderwijsconcept

Op VOschoolA geven bijna alle leerlingen aan dat de keuzevakken een belangrijk motief waren om voor deze school te kiezen. *"Er zijn keuzelessen, dus dat je dingen kunt doen die je echt leuk vindt. Je kan dan bijvoorbeeld 'Lab: escape the classroom' volgen."*
Op VOSchoolA wordt een soortgelijk concept (masters) ook als positief ervaren en voor een enkeling was dit ook een reden om voor deze school te kiezen. De leerlingen op deze school ervaren op school echter dat het systeem voor de keuze van de masters niet werkt zoals ze zelf graag zouden willen.

> *"De master koken is altijd binnen twee seconden vol, als je iets leuk vindt dan moet je wel heel snel zijn met inschrijven."*
> *"En als je te laat bent met inschrijven, dan wordt je ergens ingedeeld wat je helemaal niet leuk vindt."*

Er is bovendien een concept waarbij leerlingen drie lessen van 80 minuten hebben. Veel leerlingen van deze school geven aan dat dit een reden was om voor de school te kiezen. Ze geven aan dat langere lessen fijn zijn, omdat je dan meer werk in de les kunt doen en minder werk thuis hoeft te doen. Een leerling vond: *"80 minuten is fijn, want als het druk is in de les en mensen niet goed luisteren heb je snel tijd te kort om te werken. Als je 80 minuten hebt, heb je meer tijd om echt te werken."*
Bij beide scholen wordt genoemd dat het prettig is dat er ondersteuning mogelijk is waar dat nodig is. Op VOschoolA geven alle leerlingen aan dat de speciale ondersteuningslessen die er zijn een reden waren om voor deze school te kiezen. *"Ze hebben veel ondersteuning, bijvoorbeeld als je bij een vak moeite hebt, dan kunnen ze je extra ondersteunen. Je kunt je dan inschrijven voor ondersteuningsuren."*

Ook bij VOschoolA wordt de mogelijkheid om ondersteuning te kiezen als prettig ervaren, maar het wordt niet genoemd als motief om voor de school te kiezen. Eén leerling van deze school gaf zelfs aan dat zij het prettig zou vinden als de school nog meer ondersteuning zou bieden, zoals bij het huiswerk. Een leerling zei: *"Ik heb ouders die veel werken, dus ik zou het fijn vinden, als het straks wat moeilijker gaat, dat ik daar dan hulp bij kan krijgen."*
Op VOschoolA hebben de leerlingen elke dag een huiswerkuur. Ook dit werd door bijna alle leerlingen genoemd als reden om voor deze school te kiezen, omdat ze dan thuis minder huiswerk hoeven te maken. Het feit dat ze het op school samen kunnen doen met klasgenoten vinden ze prettig: *"Dan vraag ik mijn vrienden of ze ook naar het huiswerkuur gaan en dan maken we het samen."*
Tot slot geeft een aantal leerlingen op VOschoolA aan dat de extra aandacht voor sport en kunst op school een reden is geweest om voor de school te kiezen.

- Kwaliteit van de school

Op beide scholen geeft een aantal leerlingen aan dat de kwaliteit van de school een rol heeft gespeeld bij de keuze voor de school. Bij VOschoolA meten de leerlingen de kwaliteit vooral af aan inspectierapporten en slagingspercentages; leerlingen van VOschoolA interpreteren kwaliteit van de school voornamelijk als de kwaliteit van de docenten. Zij geven aan dat leraren goed lesgeven en niet te streng zijn en prettige werkvormen in de klas gebruiken.

- Met vriendjes en/of broertjes/zusjes naar dezelfde school

Op beide scholen zijn leerlingen die aangeven dat de aanwezigheid van vrienden/vriendinnen of broertjes/zusjes op dezelfde school een reden was om voor de school te kiezen. Bij VOschoolA worden zowel vrienden, broers of zussen die al op de school zaten als vrienden van de basisschool die ook naar deze school zouden gaan genoemd als reden.

"Ik vind het heel leuk dat je ook nog contact kan hebben met je eigen broers en zussen als je op school bent. Als er wat gebeurd is ofzo, dan zijn je broers en zussen in de buurt."

- Sfeer en veiligheid van de school

Meerdere leerlingen van beide scholen geven aan dat de sfeer en de veiligheid van de school een rol heeft gespeeld in de schoolkeuze. De meeste leerlingen kunnen niet goed verder uitleggen wat ze onder sfeer verstaan, andere leerlingen geven er op verschillende wijze uitleg over. Op VOschoolA wordt onder sfeer vooral verstaan dat problemen goed worden uitgepraat en dat er niet wordt gepest. De leerlingen op deze school geven aan dat deze sfeer ervoor zorgt dat er veiligheid is op school. Meerdere leerlingen geven dit op als motief voor de schoolkeuze. Ook op school A wordt veiligheid geïnterpreteerd als 'dat er niet wordt gepest' en verder geven leerlingen van deze school aan dat ze het belangrijk vinden dat er wat met pestgedrag wordt gedaan. Verder geven leerlingen op de school aan dat het 'gevoel goed is bij deze school'. Een leerling voegde toe, *"Toen ik kwam voor de open dag voelde ik mij letterlijk al door deze gangen lopen, ik voelde me thuis."*

- Kosten van de school

Opvallend is dat nagenoeg alle leerlingen op beide scholen aangeven dat schoolkosten geen rol hebben gespeeld bij de schoolkeuze. Eén leerling op VOschoolA geeft wel aan dat het belangrijk is dat een school niet te veel kost, omdat niet iedereen hoge kosten kan betalen.

<u>Verschillen tussen de scholen</u>

Naast bovengenoemde overeenkomsten is er een aantal duidelijke verschillen tussen motieven die bij VOschoolA en VOschoolB genoemd worden.

- Samenstelling leerlingenpopulatie

Op VOschoolA wordt dit motief door meerdere leerlingen genoemd als niet belangrijk bij de schoolkeuze, terwijl op dit motief op VOschoolB juist wel expliciet genoemd als motief om voor de school te kiezen. Verschillende leerlingen op VOschoolA geven aan dat ze het prettig vinden om met medeleerlingen met verschillende achtergronden naar school te gaan. Gegeven redenen hiervoor zijn dat er dan geen racisme op school is en ze van elkaar kunnen leren. Een leerling zegt hierover: *"Dat er juist meerdere culturen zijn, want van andere culturen kan je juist leren. We maakten bijvoorbeeld laatst een project over andere culturen."*
Een andere leerling geeft hierbij aan dat hij ook de diversiteit onder de docentenpopulatie belangrijk vindt: *"Dat er gemixte docenten zijn, niet alleen Nederlandse docenten, maar ook bijvoorbeeld Marokkaanse docenten. Zo ontstaat er geen racisme."*

- Nabijheid

Op VOschoolB wordt het motief van nabijheid van de school niet genoemd als motief voor de schoolkeuze. Deze leerlingen hebben een gemiddelde reisafstand van 14 minuten. Op VOschoolA wordt dit motief echter wel door verschillende leerlingen genoemd. De leerlingen die dit motief noemen wonen allemaal binnen 10 minuten reisafstand van school.

- Aanwezigheid OV

Op VOschoolB wordt dit motief genoemd door een aantal leerlingen. Zij geven aan dat de aanwezigheid van een metrostation een rol heeft gespeeld bij de keuze van de school. Bij school A wordt dit motief niet genoemd.

- Goede naam van de school

Alleen op VOschoolB wordt dit motief door twee leerlingen genoemd als reden om voor de school te kiezen. Ze geven vervolgens aan dat de goede naam van de school ertoe heeft geleid dat de school ze werd aangeraden door familie of vrienden. Dit motief wordt op VOschoolA niet genoemd.

- Veilige route naar school

Op POschoolB wordt dit motief door meerdere leerlingen gegeven, terwijl dit op VOschoolA niet wordt genoemd. Eén leerling op VOschoolB moet 30 minuten fietsen om naar school te komen, maar geeft aan dit minder erg te vinden omdat het een veilige route betreft. De school van zijn tweede keuze had dezelfde reisafstand, maar de veiligere route naar VOschoolB gaf voor hem de doorslag om voor deze school te kiezen.

Bijlage II Vragenlijsten

Hieronder zetten wij alle ontwikkelde en gebruikte vragenlijsten weer.

Vragenlijst schoolkeuzemotieven Ouders

Versie A: ouders die nog een basisschool moeten gaan kiezen

Naam VVE-locatie: _____

Heeft u al een basisschool gekozen? Ja / Nee

Naam van de basisschool: _____ Postcode:_____

Vragen Achtergrondkenmerken Leerlingen

Hoe oud is uw kind: 1 2 3 4 jaar

Uw kind is: Jongen / meisje
Uw relatie tot het kind is: Vader / Moeder
Anders, namelijk: _____

Het huishouden waarin het kind het meest van de tijd woont heeft de volgende kenmerken:

Uw kind is:	De oudste / Niet de oudste
In welke wijk woont uw kind	
Postcode	
Indien al een school gekozen is:	
De reistijd naar school deze is:	(minuten)
Zal uw kind (uiteindelijk) meestal zelfstandig naar school gaan?	Ja / Nee
Het meest gebruikte vervoermiddel naar school is:	Lopen, fiets, brommer, openbaar vervoer, auto. Anders, namelijk:

Indien meer dan 10 minuten reistijd, kunt u aangeven waarom u niet een school dichter in de buurt hebt gekozen?

Op welke dingen let u of heeft u gelet bij het kiezen van een school?

Eerst open vraag (invullen bij 1), daarna nog nalopen (en dat dan nog invullen bij 2)
De belangrijkste redenen (kolom 1) verder toelichten op invulschema op bladzijde 3

1	2	Redenen	3
		Aanbevelingen door vrienden of familie	
		Met vriendjes naar dezelfde school	
		Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	
		Nabijheid van de school	
		Veilige route naar school	
		Grootte van de school	
		Kwaliteit van de school	
		Veiligheid van de school (*bijv. pesten, fysieke veiligheid*)	
		Sfeer van de school	
		Reputatie/imago van de school	
		Schoolkosten	
		Buitenschoolse opvang aanwezig	
		Voorschool in dit gebouw of verbonden aan deze school	
		Aanbod naschoolse activiteiten	
		Uitstraling van schoolgebouw *(gebouw, klassen, plein, omgeving)*	
		Samenstelling van de leerlingenpopulatie	
		Levensbeschouwelijke richting (*bijv. christelijk, islamitisch*)	
		Pedagogische richting *(Montessori, Jenaplan, Dalton, etc.)*	
		Onderwijscultuur *(streng, gericht op ontwikkeling, etc.)*	
		Specifieke onderwijsconcepten *(cultuur, sport, 2-talig, etc.)*	

		Andere reden, namelijk:	

Welk van deze redenen zijn voor u belangrijk genoeg om verder dan 10 minuten te moeten reizen naar school?

Invullen bij kolom 3 → Eventueel ook nog schema bladzijde 3 aanvullen

Vragen over schoolkeuze

Uit welke scholen bent u aan het kiezen of heeft u gekozen?

1. _____ *O naam vergeten*
2. _____ *O naam vergeten*
3. _____ *O naam vergeten*
4. _____ *O naam vergeten*
5. _____ *O naam vergeten*

Indien veel scholen buiten de eigen wijk, kunt u dan aangeven waarom u geen of weinig scholen in de eigen wijk heeft overwogen?

Welke informatie gebruikt u/heeft u gebruikt bij het kiezen van een school?

	Informatie van vrienden en familie
	Open dagen van de scholen bezoeken
	Op andere dagen scholen bezocht
	Folders en brochures
	Schoolgidsen
	Gesprek met school
	Gesprek of voorlichting op VVE locatie
	De websites van de scholen
	De website van de gemeente
	De website van de schoolinspectie
	Andere schoolvergelijkingswebsites
	De krant of andere media
	Nog iets anders, namelijk:

Vragen Achtergrondkenmerken Ouder/Verzorger

De hoogste opleiding die u heeft afgerond is:

	Geen
	Een (taal)cursus
	Basisschool
	Vmbo (*lbo, mavo, huishoudschool, lts*)
	Havo/vwo
	Mbo 1, 2
	Mbo 3, 4
	Hbo
	Universiteit
	Andere opleiding, bijv. in het buitenland, namelijk:

Speelt uw religie of levensovertuiging een rol bij de schoolkeuze?

Ja / Nee *→ Ook bij Nee onderstaande vragen invullen*

Wilt u aangeven welke religie of levensovertuiging dat is?

	Nee, dat wil ik niet
	Geen
	Christelijk
	Gereformeerd
	Katholiek
	Islamitisch

Wat is de achtergrond van uw huishouden?

	Wil ik niet zeggen
	Nederlands
	Turks
	Marokkaans
	Surinaams
	Antilliaans

	Anders, namelijk:

	Kaapverdiaans
	Pools
	Bulgaars
	Roemeens
	Anders, namelijk:

DUIDING

Vrienden of familie	**Met vriendjes naar school**	**Broertjes en/of zusjes**	**Nabijheid van de school**	**Veilige route naar school**
Grootte van de school *Kleine school* *Kleine klassen* *Anders:*	**Kwaliteit van de school** *Goede resultaten* *Goede leraren* *Anders:*	**Veiligheid van de school** *Pesten* *Sociale veiligheid* *Fysieke veiligheid* *Anders:*	**Sfeer van de school** *Leg uit:*	**Reputatie / imago** *Leg uit:*
Schoolkosten	**Buitenschoolse opvang**	**Voorschool aanwezig** *Crèche, peuterspeelzaal, kinderopvang, etc.*	**Naschoolse activiteiten**	
Uitstraling schoolgebouw *Modern* *Goed onderhouden* *Fijne lokalen* *Fijn schoolplein* *Fijne omgeving* *Anders:*	**Leerlingenpopulatie** *Graag divers* *Afspiegeling bevolking* *Vooral eigen achtergrond* *Anders:*			
Levensbeschouwing *Openbaar* *Christelijk* *Gereformeerd* *Katholiek* *Islamitisch* *Iets anders:*	**Pedagogische richting** *Openbaar* *Montessori* *Dalton* *Jenaplan* *Vrije school* *Anders:*	**Onderwijscultuur** *Streng* *Discipline* *Gericht op resultaten* *Gericht op samenwerking* *Gericht op ontwikkeling* *Gericht op zelfstandigheid* *Anders:*	**Onderwijsconcepten** *Sportschool* *Cultuurschool* *Gericht op muziek* *Gericht op techniek* *2-talig Onderwijs (TTO)* *Anders:*	**Anders, namelijk:**

(Alleen bij de belangrijkste motieven, ingevuld bij kolom 1 en 3, de duiding die de respondent geeft aankruisen of opschrijven/aanvullen in onderstaand schema)

Vragenlijst schoolkeuzemotieven Ouders

Versie B: ouders die al basisschool gekozen hebben

Naam van de basisschool: _____ Postcode:_____

Vragen Achtergrondkenmerken Leerlingen

Uw kind zit in groep: 1 2 3 4 5 6

Bij 7 , 8 → Andere vragenlijst

Uw kind is: Jongen / meisje

Uw relatie tot het kind is: Vader / Moeder

Anders, namelijk: _____

Het huishouden waarin het kind het meest van de tijd woont heeft de volgende kenmerken:

Uw kind is:	De oudste / Niet de oudste
In welke wijk woont uw kind	
Postcode	
De reistijd naar school is:	(minuten)
Gaat uw kind meestal zelfstandig naar school?	Ja / Nee
Het meest gebruikte vervoermiddel naar school is:	Lopen, fiets, brommer, openbaar vervoer, auto. Anders, namelijk:

Indien meer dan 10 minuten reistijd, kunt u aangeven waarom u niet een school dichter in de buurt hebt gekozen?

Op welke dingen heeft u gelet toen u een school ging kiezen?

Eerst open vraag (invullen bij 1), daarna nog nalopen (en dat dan nog invullen bij 2)

De belangrijkste redenen (kolom 1) verder toelichten op invulschema op bladzijde 3

1	2	Redenen	3
		Aanbevelingen door vrienden of familie	
		Met vriendjes naar dezelfde school	
		Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	
		Nabijheid van de school	
		Veilige route naar school	
		Grootte van de school	
		Kwaliteit van de school	
		Veiligheid van de school (*bijv. pesten, fysieke veiligheid*)	
		Sfeer van de school	
		Reputatie/imago van de school	
		Schoolkosten	
		Buitenschoolse opvang aanwezig	
		Voorschool in dit gebouw of verbonden aan deze school	
		Aanbod naschoolse activiteiten	
		Uitstraling van schoolgebouw *(gebouw, klassen, plein, omgeving)*	
		Samenstelling van de leerlingenpopulatie	
		Levensbeschouwelijke richting (*bijv. christelijk, islamitisch*)	
		Pedagogische richting *(Montessori, Jenaplan, Dalton, etc.)*	
		Onderwijscultuur *(streng, gericht op ontwikkeling, etc.)*	
		Specifieke onderwijsconcepten *(cultuur, sport, 2-talig, etc.)*	
		Andere reden, namelijk:	

Welk van deze redenen zijn voor u belangrijk genoeg om verder dan 10 minuten te moeten reizen naar school?

Invullen bij kolom 3 → Eventueel ook nog schema bladzijde 3 aanvullen

Vragen over schoolkeuze

Uit welke scholen heeft u gekozen?

6. _____ *O naam vergeten*
7. _____ *O naam vergeten*
8. _____ *O naam vergeten*
9. _____ *O naam vergeten*
10. _____ *O naam vergeten*

Indien veel scholen buiten de eigen wijk, kunt u dan aangeven waarom u geen of weinig scholen in de eigen wijk heeft overwogen?

Welke informatie heeft u gebruikt bij het kiezen van een school?

	Informatie van vrienden en familie
	Open dagen van de scholen bezoeken
	Op andere dagen scholen bezocht
	Folders en brochures
	Schoolgidsen
	Gesprek met school
	De websites van de scholen
	De website van de gemeente
	De website van de schoolinspectie
	Andere schoolvergelijkingswebsites
	De krant of andere media
	Nog iets anders, namelijk:

Bent u achteraf tevreden met uw keuze?

Zeer ontevreden	Beetje ontevreden	Neutraal	Beetje tevreden	Zeer tevreden

*Indien ontevreden, waarover?*_____

Vragen Achtergrondkenmerken Ouder/Verzorger

De hoogste opleiding die u heeft afgerond is:

	Geen
	Een (taal)cursus
	Basisschool
	Vmbo (*lbo, mavo, huishoudschool, lts)*
	Havo/vwo
	Mbo 1, 2
	Mbo 3, 4
	Hbo
	Universiteit
	Andere opleiding, bijv. in het buitenland, namelijk:

Heeft uw religie of levensovertuiging een rol gespeeld bij de schoolkeuze?

Ja / Nee *→ Ook bij Nee onderstaande vragen invullen*

Wilt u aangeven welke religie of levensovertuiging dat is?

	Nee, dat wil ik niet
	Geen
	Christelijk

Wat is de achtergrond van uw huishouden?

	Wil ik niet zeggen
	Nederlands
	Turks

	Gereformeerd
	Katholiek
	Islamitisch
	Anders, namelijk:

	Marokkaans
	Surinaams
	Antilliaans
	Kaapverdiaans
	Pools

	Bulgaars
	Roemeens
	Anders, namelijk:

DUIDING

Vrienden of familie	**Met vriendjes naar school**	**Broertjes en/of zusjes**	**Nabijheid van de school**	**Veilige route naar school**
Grootte van de school *Kleine school* *Kleine klassen* *Anders:*	**Kwaliteit van de school** *Goede resultaten* *Goede leraren* *Anders:*	**Veiligheid van de school** *Pesten* *Sociale veiligheid* *Fysieke veiligheid* *Anders:*	**Sfeer van de school** *Leg uit:*	**Reputatie / imago** *Leg uit:*
Schoolkosten	**Buitenschoolse opvang**	**Voorschool aanwezig** *Crèche, peuterspeelzaal, kinderopvang, etc.*	**Naschoolse activiteiten**	
Uitstraling schoolgebouw *Modern* *Goed onderhouden* *Fijne lokalen* *Fijn schoolplein* *Fijne omgeving* *Anders:*	**Leerlingenpopulatie** *Graag divers* *Afspiegeling bevolking* *Vooral eigen achtergrond* *Anders:*			
Levensbeschouwing *Openbaar* *Christelijk* *Gereformeerd* *Katholiek* *Islamitisch* *Iets anders:*	**Pedagogische richting** *Openbaar* *Montessori* *Dalton* *Jenaplan* *Vrije school* *Anders:*	**Onderwijscultuur** *Streng* *Discipline* *Gericht op resultaten* *Gericht op samenwerking* *Gericht op ontwikkeling* *Gericht op zelfstandigheid* *Anders:*	**Onderwijsconcepten** *Sportschool* *Cultuurschool* *Gericht op muziek* *Gericht op techniek* *2-talig Onderwijs (TTO)* *Anders:*	**Anders, namelijk:**

(Alleen bij de belangrijkste motieven, ingevuld bij kolom 1 en 3, de duiding die de respondent geeft aankruisen of opschrijven/aanvullen in onderstaand schema)

Vragenlijst schoolkeuzemotieven Ouders

Versie C: ouders die nog een VO-school gaan kiezen

Naam van de basisschool: _____ Postcode: _____

Heeft u al een middelbare school gekozen? Ja / Nee

Naam van de VO-school: _____

Vragen Achtergrondkenmerken Leerlingen

Uw kind zit in klas: 7 8

1, 2, 3, 4, 5, 6 → andere vragenlijst

Uw kind is: Jongen / meisje

Uw relatie tot het kind is: Vader / Moeder

Anders, namelijk: _____

Het huishouden waarin het kind het meest van de tijd woont heeft de volgende kenmerken:

Uw kind is:	De oudste / Niet de oudste
Uw kind woont op:	Noord / Zuid / Anders:
Postcode	
Indien al een VO-school gekozen is:	
De reistijd naar deze school is:	(minuten)
Het meest gebruikte vervoermiddel naar school zal zijn:	Lopen, fiets, brommer, openbaar vervoer, auto. Anders, namelijk:

Indien het kind van zuid naar noord reist of andersom, kunt u aangeven waarom u niet een school dichter in de buurt hebt gekozen?

Op welke dingen let u of heeft u gelet toen u een school ging kiezen?

Eerst open vraag (invullen bij 1), daarna nog nalopen (en dat dan nog invullen bij 2)
De belangrijkste redenen (kolom 1) verder toelichten op invulschema op bladzijde 3

1	2	Redenen	3
		Aanbevelingen door vrienden of familie	
		Met vriendjes naar dezelfde school	
		Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	
		Nabijheid van de school	
		Veilige route naar school	
		Grootte van de school	
		Kwaliteit van de school	
		Veiligheid van de school (*bijv. pesten, fysieke veiligheid*)	
		Sfeer van de school	
		Reputatie/imago van de school	
		Schoolkosten	
		Aanbod naschoolse activiteiten	
		Uitstraling van schoolgebouw *(gebouw, klassen, plein, omgeving)*	
		Samenstelling van de leerlingenpopulatie	
		De beschikbare schoolniveaus (*vmbo-bk(g)t, havo, vwo*)	
		Categorale school (*bijv. school met alleen havo, vwo of gymn.*)	
		Levensbeschouwelijke richting (*bijv. christelijk, islamitisch*)	
		Pedagogische richting *(Montessori, Dalton, vrije school, etc.)*	
		Onderwijscultuur *(streng, gericht op ontwikkeling, etc.)*	
		Specifieke onderwijsconcepten *(techniek, sport, 2-talig, etc.)*	
		Andere reden, namelijk:	

Welk van deze redenen zijn voor u belangrijk genoeg om verder dan 20 minuten of van zuid naar noord (of andersom) te moeten reizen naar school?

Invullen bij kolom 3 → Eventueel ook nog schema bladzijde 3 aanvullen

Vragen over schoolkeuze

Wie heeft de belangrijkste stem bij de keuze voor een middelbare school, u of uw kind?

(Vrijwel) alleen de ouder(s)	De ouders meer dan kind	Ongeveer gelijk	Het kind meer dan de ouders	(Vrijwel) alleen het kind

Uit welke scholen heeft u gekozen of gaat u waarschijnlijk kiezen?

11. _____ noord / zuid *O naam vergeten*
12. _____ noord / zuid *O naam vergeten*
13. _____ noord / zuid *O naam vergeten*
14. _____ noord / zuid *O naam vergeten*
15. _____ noord / zuid *O naam vergeten*

Als veel scholen buiten eigen stadsdeel noord/zuid, kunt u dan aangeven waarom u geen/weinig scholen in het eigen stadsdeel heeft overwogen?

Welke informatie heeft u gebruikt bij het kiezen van een school?

	Informatie van vrienden en familie
	Advies van de basisschool
	Open dagen van de scholen bezoeken
	Op andere dagen scholen bezocht
	Folders en brochures
	Schoolgidsen
	Gesprek met school
	De websites van de scholen
	De website van de gemeente
	De website van de schoolinspectie
	Andere schoolvergelijkingswebsites
	De krant of andere media
	Nog iets anders, namelijk:

Vragen Achtergrondkenmerken Ouder/Verzorger

De hoogste opleiding die u heeft afgerond is:

	Geen
	Een (taal)cursus
	Basisschool
	Vmbo(*lbo, mavo, huishoudschool, lts)*
	Havo/vwo
	Mbo 1, 2
	Mbo 3, 4
	Hbo
	Universiteit
	Andere opleiding, bijv. in het buitenland, namelijk:

Speelt uw religie of levensovertuiging een rol bij de schoolkeuze?

Ja / Nee *→ Ook bij Nee onderstaande vragen invullen*

Wilt u aangeven welke religie of levensovertuiging dat is?

Wat is de achtergrond van uw huishouden?

	Nee, dat wil ik niet
	Geen
	Christelijk
	Gereformeerd
	Katholiek
	Islamitisch
	Anders, namelijk

	Wil ik niet zeggen
	Nederlands
	Turks
	Marokkaans
	Surinaams
	Antilliaans
	Kaapverdiaans

	Pools
	Bulgaars
	Roemeens
	Anders, namelijk

DUIDING

Vrienden of familie	**Met vriendjes naar school**	**Broertjes en/of zusjes**	**Nabijheid van de school**	**Veilige route naar school**
Grootte van de school *Kleine school* *Kleine klassen* *Anders:*	**Kwaliteit van de school** *Goede resultaten* *Goede leraren* *Anders:*	**Veiligheid van de school** *Pesten* *Sociale veiligheid* *Fysieke veiligheid* *Anders:*	**Sfeer van de school** *Leg uit:*	**Reputatie / imago** *Leg uit:*
Schoolkosten			**Naschoolse activiteiten**	
Uitstraling schoolgebouw *Modern* *Goed onderhouden* *Fijne lokalen* *Fijn schoolplein* *Fijne omgeving* *Anders:*	**Leerlingenpopulatie** *Graag divers* *Afspiegeling bevolking* *Vooral eigen achtergrond* *Anders:*	**De schoolniveaus** *Graag brede school* *Vmbo-b Havo* *Vmbo-k Vwo* *Vmbo-(g)t Gymnasium* *Anders:*	**Categorale school** *Vmbo-b Havo* *Vmbo-k Vwo* *Vmbo-(g)t Gymnasium* *Anders:*	
Levensbeschouwing *Openbaar* *Christelijk* *Gereformeerd* *Katholiek* *Islamitisch* *Iets anders:*	**Pedagogische richting** *Openbaar* *Montessori* *Dalton* *Jenaplan* *Vrije school* *Anders:*	**Onderwijscultuur** *Streng* *Discipline* *Gericht op resultaten* *Gericht op samenwerking* *Gericht op ontwikkeling* *Gericht op zelfstandigheid* *Anders:*	**Onderwijsconcepten** *Sportschool* *Cultuurschool* *Gericht op muziek* *Gericht op techniek* *2-talig onderwijs (TTO)* *Huiswerkvrij* *Anders:*	**Anders, namelijk:**

(Alleen bij de belangrijkste motieven, ingevuld bij kolom 1 en 3, de duiding die de respondent geeft aankruisen of opschrijven/aanvullen in onderstaand schema)

Vragenlijst schoolkeuzemotieven Ouders

Versie D: ouders die al VO-school gekozen hebben

Naam van de VO-school: _____ Postcode:_____

Vragen Achtergrondkenmerken Leerlingen

Uw kind zit in klas: 1 2 3 4 5 6
Omcirkel het niveau *(Of niveaus)* vmbo-b, vmbo-k, vmbo-(g)t, havo, vwo, gymnasium, anders _____

Uw kind is: Jongen / meisje
Uw relatie tot het kind is: Vader / Moeder
Anders, namelijk: _____

Het huishouden waarin het kind het meest van de tijd woont heeft de volgende kenmerken:

Uw kind is:	De oudste / Niet de oudste
Uw kind woont op:	Noord / Zuid / Anders:
Postcode	
De reistijd naar school is:	(minuten)
Het meest gebruikte vervoermiddel naar school is:	Lopen, fiets, brommer, openbaar vervoer, auto. Anders, namelijk:

Indien uw kind van zuid naar noord reist of andersom, kunt u aangeven waarom er niet een school dichter in de buurt is gekozen?

Op welke dingen heeft u gelet toen u (samen met uw kind) een school ging kiezen?

Eerst open vraag (invullen bij 1), daarna nog nalopen (en dat dan nog invullen bij 2)
De belangrijkste redenen (kolom verder toelichten op invulschema op bladzijde 3

1	2	Redenen	3
		Aanbevelingen door vrienden of familie	
		Met vriendjes naar dezelfde school	
		Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	
		Nabijheid van de school	
		Veilige route naar school	
		Grootte van de school	
		Kwaliteit van de school	
		Veiligheid van de school (*bijv. pesten, fysieke veiligheid*)	
		Sfeer van de school	
		Reputatie/imago van de school	
		Schoolkosten	
		Aanbod naschoolse activiteiten	
		Uitstraling van schoolgebouw *(gebouw, klassen, plein, omgeving)*	
		Samenstelling van de leerlingenpopulatie	
		De beschikbare schoolniveaus (*vmbo-bk(g)t, havo, vwo*)	
		Categorale school (*bijv. school met alleen havo, vwo of gymn.*)	
		Levensbeschouwelijke richting (*bijv. christelijk, islamitisch*)	
		Pedagogische richting *(Montessori, Dalton, vrije school, etc.)*	
		Onderwijscultuur *(streng, gericht op ontwikkeling, etc.)*	
		Specifieke onderwijsconcepten *(techniek, sport, 2-talig, etc.)*	
		Andere reden, namelijk:	

Welk van deze redenen zijn voor u belangrijk genoeg om verder dan 20 minuten of van zuid naar noord (of andersom) te moeten reizen naar school?

Invullen bij kolom 3 → Eventueel ook nog schema bladzijde 3 aanvullen

Vragen over schoolkeuze

Wie had de belangrijkste stem bij de keuze voor een middelbare school, u of uw kind?

(Vrijwel) alleen de ouder(s)	De ouders meer dan kind	Ongeveer gelijk	Het kind meer dan de ouders	(Vrijwel) alleen het kind

Uit welke scholen heeft u (en uw kind) gekozen?

16. _____ noord / zuid *O naam vergeten*
17. _____ noord / zuid *O naam vergeten*
18. _____ noord / zuid *O naam vergeten*
19. _____ noord / zuid *O naam vergeten*
20. _____ noord / zuid *O naam vergeten*

Als veel scholen buiten eigen stadsdeel noord/zuid, kunt u dan aangeven waarom u geen/weinig scholen in het eigen stadsdeel heeft overwogen?

Welke informatie heeft u gebruikt bij het kiezen van een school?

	Informatie van vrienden en familie
	Advies van de basisschool
	Open dagen van de scholen bezoeken
	Op andere dagen scholen bezocht
	Folders en brochures
	Schoolgidsen
	Gesprek met school
	De websites van de scholen
	De website van de gemeente
	De website van de schoolinspectie
	Andere schoolvergelijkingswebsites
	De krant of andere media
	Nog iets anders, namelijk:

Bent u achteraf tevreden met uw keuze?

Zeer ontevreden	Beetje ontevreden	Neutraal	Beetje tevreden	Zeer tevreden

*Indien ontevreden, waarover?*_____

Vragen Achtergrondkenmerken Ouder/Verzorger

De hoogste opleiding die u heeft afgerond is:

	Geen
	Een (taal)cursus
	Basisschool
	Vmbo(*lbo, mavo, huishoudschool, lts)*
	Havo/vwo
	Mbo 1, 2
	Mbo 3, 4
	Hbo
	Universiteit
	Andere opleiding, bijv. in het buitenland, namelijk:

Heeft uw religie of levensovertuiging een rol gespeeld bij de schoolkeuze?

Ja / Nee → *Ook bij Nee onderstaande vragen invullen*

Wilt u aangeven welke religie of levensovertuiging dat is?

	Nee, dat wil ik niet
	Geen
	Christelijk
	Gereformeerd
	Katholiek
	Islamitisch
	Anders:

Wat is de achtergrond van uw huishouden?

	Wil ik niet zeggen		Kaapverdiaans
	Nederlands		Pools
	Turks		Bulgaars
	Marokkaans		Roemeens
	Surinaams		Anders, namelijk:
	Antilliaans		

DUIDING

Vrienden of familie	**Met vriendjes naar school**	**Broertjes en/of zusjes**	**Nabijheid van de school**	**Veilige route naar school**
Grootte van de school *Kleine school* *Kleine klassen* *Anders:*	**Kwaliteit van de school** *Goede resultaten* *Goede leraren* *Anders:*	**Veiligheid van de school** *Pesten* *Sociale veiligheid* *Fysieke veiligheid* *Anders:*	**Sfeer van de school** *Leg uit:*	**Reputatie / imago** *Leg uit:*
Schoolkosten			**Naschoolse activiteiten**	
Uitstraling schoolgebouw *Modern* *Goed onderhouden* *Fijne lokalen* *Fijn schoolplein* *Fijne omgeving* *Anders:*	**Leerlingenpopulatie** *Graag divers* *Afspiegeling bevolking* *Vooral eigen achtergrond* *Anders:*	**De schoolniveaus** *Graag brede school* *Vmbo-b Havo* *Vmbo-k Vwo* *Vmbo-(g)t Gymnasium* *Anders:*	**Categorale school** *Vmbo-b Havo* *Vmbo-k Vwo* *Vmbo-(g)t Gymnasium* *Anders:*	
Levensbeschouwing *Openbaar* *Christelijk* *Gereformeerd* *Katholiek* *Islamitisch* *Iets anders:*	**Pedagogische richting** *Openbaar* *Montessori* *Dalton* *Jenaplan* *Vrije school* *Anders:*	**Onderwijscultuur** *Streng* *Discipline* *Gericht op resultaten* *Gericht op samenwerking* *Gericht op ontwikkeling* *Gericht op zelfstandigheid* *Anders:*	**Onderwijsconcepten** *Sportschool* *Cultuurschool* *Gericht op muziek* *Gericht op techniek* *2-talig onderwijs (TTO)* *Huiswerkvrij* *Anders:*	**Anders, namelijk:**

(Alleen bij de belangrijkste motieven, ingevuld bij kolom 1 en 3, de duiding die de respondent geeft aankruisen of opschrijven/aanvullen in onderstaand schema)

Vragenlijst schoolkeuzemotieven van leerlingen

Beste leerling,

Heel erg bedankt dat je deze vragenlijst wilt invullen die gaat over waarom leerlingen voor bepaalde middelbare scholen kiezen!

Instructie

- Probeer op alle vragen antwoord te geven.
- Maar het geeft niet als je iets niet weet.

- De vragenlijst begint met een paar vragen over jou en de school waar je nu op zit.

- Daarna is er een vraag waar je op hebt gelet toen je een school ging kiezen. We willen graag dat je de volgende dingen invult:
    1. Alle dingen waar je op hebt gelet
    2. Wat je de belangrijkste dingen vindt
    3. Voor welke dingen je zelfs verder zou willen reizen

- **Van deze belangrijkste dingen (2 en 3) willen we graag wat meer weten. We willen je dus vragen om die nog wat verder uit te leggen. Op de bladzijde daarna is daarvoor een handig schema, waarin je dingen kunt aankruisen of iets op kunt schrijven.**

- Op de laatste bladzijde zijn er dan nog een paar vragen over jouw schoolkeuze en achtergrondkenmerken.
- *Je hoeft je naam niet op te schrijven, en we verwerken de vragenlijsten helemaal anoniem.*

Waarom dit onderzoek?

De gemeente Rotterdam wil graag weten waarom leerlingen en hun ouders voor bepaalde scholen kiezen.

Soms kiezen leerlingen en hun ouders voor scholen waarvoor ze ver moeten reizen. De gemeente Rotterdam is benieuwd waarom sommige scholen blijkbaar zo interessant zijn voor leerlingen en ouders dat ze er een flink stuk verder voor willen reizen.

De gemeente hoopt dat met de uitkomsten van dit onderzoek er in de toekomst een steeds beter aanbod van scholen kan komen, zodat elke leerling een school kan vinden die goed bij hem of haar past en liefst zo dicht mogelijk in de buurt.

Vragenlijst schoolkeuzemotieven Leerlingen

Naam van de VO-school waar je op zit: _____
Postcode: _____

Vragen over jou zelf

Ik zit in klas: 1 2 3 4 5 6
Omcirkel het niveau *(of meer niveaus, als dat voor jou geldt)* vmbo-b, vmbo-k, vmbo-(g)t, havo, vwo, gymnasium, anders _____

Ik ben een: Jongen / meisje

Het huishouden waarin ik het meest van de tijd woon heeft de volgende kenmerken:

Van alle kinderen ben ik:	De oudste / Niet de oudste
Ik woon op:	Noord / Zuid / Anders:
Postcode	
Mijn reistijd naar school is:	(minuten)
Mijn meest gebruikte vervoermiddel naar school is:	Lopen, fiets, brommer, openbaar vervoer, auto. Anders, namelijk:

Indien je van zuid naar noord reist of andersom, kun je aangeven waarom je niet een school dichter in de buurt hebt gekozen?

Op welke dingen heb je gelet toen je een school ging kiezen?

Kruis in kolom 1 alle dingen aan waar je op hebt gelet
Zet in kolom 2 een kruisje bij de belangrijkste dingen voor jou.

Welk van deze redenen zijn voor jou belangrijk genoeg om verder dan 20 minuten of van zuid naar noord (of andersom) te moeten reizen naar school? Zet één of meer kruisjes in kolom 3.

1	2	Redenen	3
		Aanbevelingen door vrienden of familie	
		Met vriendjes naar dezelfde school	
		Met broertjes en/of zusjes naar dezelfde school	
		Nabijheid van de school	
		Veilige route naar school	
		Grootte van de school	
		Kwaliteit van de school	
		Veiligheid van de school (*bijv. pesten, fysieke veiligheid*)	
		Sfeer van de school	
		Reputatie/imago van de school	
		Schoolkosten	
		Aanbod naschoolse activiteiten	
		Uitstraling van schoolgebouw *(gebouw, klassen, plein, omgeving)*	
		Samenstelling van de leerlingenpopulatie	
		De beschikbare schoolniveaus (*vmbo-bk(g)t, havo, vwo*)	
		Categorale school (*bijv. school met alleen havo, vwo of gymn.*)	
		Levensbeschouwelijke richting (*bijv. christelijk, islamitisch*)	
		Pedagogische richting *(Montessori, Dalton, vrije school, etc.)*	
		Onderwijscultuur *(streng, gericht op ontwikkeling, etc.)*	
		Specifieke onderwijsconcepten *(techniek, sport, TTO, etc.)*	
		Andere reden, namelijk:	

Kan je voor kolom 2 en 3 op de volgende bladzijde aankruisen of invullen waarom ze zo belangrijk zijn?

Kan je op deze bladzijde voor de belangrijkste motieven, zoals je die ingevuld hebt op de vorige bladzijde bij kolom 2 en 3, aankruisen, omcirkelen of invullen waarom die zo belangrijk voor jou zijn?

Vrienden of familie	**Met vriendjes naar school**	**Broertjes en/of zusjes**	**Nabijheid van de school**	**Veilige route naar school**
Grootte van de school *Kleine school* *Kleine klassen* *Anders:*	**Kwaliteit van de school** *Goede resultaten* *Goede leraren* *Anders:*	**Veiligheid van de school** *Pesten* *Sociale veiligheid* *Fysieke veiligheid* *Anders:*	**Sfeer van de school** *Leg uit:*	**Reputatie / imago** *Leg uit:*
Schoolkosten:		**Naschoolse activiteiten**		
Uitstraling schoolgebouw *Modern* *Goed onderhouden* *Fijne lokalen* *Fijn schoolplein* *Fijne omgeving* *Anders:*	**Leerlingenpopulatie** *Graag divers* *Afspiegeling bevolking* *Vooral eigen achtergrond* *Anders:*	**De schoolniveaus** *Graag brede school* *Vmbo-b Havo* *Vmbo-k Vwo* *Vmbo-(g)t Gymnasium* *Anders:*	**Categorale school** *Vmbo-b Havo* *Vmbo-k Vwo* *Vmbo-(g)t Gymnasium* *Anders:*	**Anders, namelijk:**
Levensbeschouwing *Openbaar* *Christelijk* *Gereformeerd* *Katholiek*	**Pedagogische richting** *Openbaar* *Montessori* *Dalton* *Jenaplan*	**Onderwijscultuur** *Streng* *Discipline* *Gericht op resultaten* *Gericht op samenwerking*	**Onderwijsconcepten** *Sportschool* *Cultuurschool* *Gericht op muziek* *Gericht op techniek*	

Islamitisch *Iets anders:*	*Vrije school* *Anders:*	*Gericht op ontwikkeling* *Gericht op zelfstandigheid* *Anders:*	*Tweetalig onderwijs* *Huiswerkvrij* *Anders:*	

Vragen over jouw schoolkeuze

Wie had de belangrijkste stem bij de keuze voor een middelbare school, jij of je ouder(s)?

(Vrijwel) alleen mijn ouder(s)	Mijn ouders meer dan ik	Ongeveer gelijk	Ik meer dan mijn ouders	Ik (vrijwel) alleen

Uit welke scholen heb je gekozen?			*Staat op:*
21.	_____	*O naam vergeten*	noord / zuid
22.	_____	*O naam vergeten*	noord / zuid
23.	_____	*O naam vergeten*	noord / zuid
24.	_____	*O naam vergeten*	noord / zuid
25.	_____	*O naam vergeten*	noord / zuid

Als je veel scholen buiten je eigen stadsdeel noord / zuid hebt gekozen, kan je dan vertellen waarom je geen of weinig scholen in je eigen stadsdeel wilde kiezen?

Welke informatie heb je gebruikt bij het kiezen van een school?

	Informatie van vrienden en familie
	Advies van de basisschool
	Open dagen van de scholen bezoeken

	Op andere dagen scholen bezocht
	Folders en brochures
	Schoolgidsen
	Gesprek met school
	De websites van de scholen
	De website van de gemeente
	De website van de schoolinspectie
	Andere schoolvergelijkingswebsites
	De krant of andere media
	Nog iets anders, namelijk:

Ben je achteraf tevreden met je keuze?

Zeer ontevreden	Beetje ontevreden	Neutraal	Beetje tevreden	Zeer tevreden

Indien je ontevreden bent, waarover dan? _____

Vragen over achtergrondkenmerken

Weet je wat de hoogste opleiding is die je ouders of verzorger(s) hebben afgerond?

Vader	Moeder	Verzorger(s)	
			Geen
			Een (taal)cursus
			Basisschool
			Vmbo (*lbo, mavo, huishoudschool, lts*)
			Havo/vwo
			Mbo 1, 2
			Mbo 3, 4
			Hbo

			Universiteit
			Andere opleiding, bijv. in het buitenland, namelijk: